

CARTULARI DE LA CATALUNYA COMTAL

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

MONOGRÀFIC

SITGES

L'INSTITUT VISITA

LA VILA DE SITGES

AQUESTA PUBLICACIÓ ES DISTRIBUEIX A TOTS ELS CENTRES OFICIALS I CULTURALS DEL NOSTRE PAÍS I A L'ESTRANGER

RELACIÓ DELS CASALS CATALANS QUE REBEN EL CARTULARI DE L'INSTITUT

DINS L'ESTAT ESPANYOL:

Llar Catalana de La Coruña

A Coruña

Centre Català de Córdoba

Córdoba

Casal de Catalunya a Guipuskoa

Donostia

Cercle Català d'Araba

Gazteiz

Casa Catalana de Las Palmas

Las Palmas de Gran Canaria

Cercle Català de Madrid

Madrid

Casal Català de Menorca

Maó

Casa Catalana de Mallorca

Palma de Mallorca

Casal Català de Navarra

Pamplona

Casa Catalana de Saragossa

Zaragoza

A L'ESTRANGER:

Alemanya

Associació Catalana d'Essen Essen - Borbeck.

Casal Català d'Hannover, e.V. Hidesheim.

Centre Cultural Català de Colònia, e.V. Köln.

Deutscher Katalanistenverband Münster in Westfalen.

Andorra

Centre de la Cultura Catalana del Principat

d'Andorra, Andorra la Vella.

Argentina

Casal Català de Bahía Blanca, Bahía Blanca.

Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat", Buenos Aires.

Associació Civil Grup d'Empresaris Catalans de l'Argentina (GREC), Buenos Aires.

Casal de Catalunya de Buenos Aires, Buenos Aires.

Les Quatre Barres, Buenos Aires.

Casal Català de Córdoba, Córdoba.

Casal dels Països Catalans de La Plata, La Plata.

Centre Català de Mendoza, Mendoza.

Mutual Catalana Germanor, Mendoza. Casal de Catalunya de Paraná, Paraná, Entre Rios.

Agrupació Catalana de Pergamino, Pergamino.

Centre Català de Rosario, Rosario.

Casa Catalana de Bariloche, San Carlos de Bariloche.

Centre Català de Venado Tuerto, Venado Tuerto, Santa Fe.

Austràlia

Radiodifusió Catalana East Brighton, Victoria.

Austria

Casal Català de Viena, Viena.

Casal Català of New South Wales Bexley, New South Wales.

Bèlgica

Casal Català de Brussel·les, Bruxelles. Centre

Josep Carner - Amics de la Cultura Catalana, Bruxelles.

Brasil

Catalònia - Grup de Catalans de Sao Paulo São Paulo - SP.

Instituto Brasileiro de Filosofia e Ciência Raimundo Lúlio (Ramon Llull) São Paulo - SP.

Canadà

Casal Cultural Muntaner Montmagny, Quebec.

Casal dels Països Catalans de Toronto, Toronto, Ontario.

Casal Català de Vancouver Vancouver, BC.

Colòmbia

Casal Català d'Antiòquia, Envigado.

Camunitat Catalana de Colòmbia, Santa Fe de Bogotá, DC.

Costa Rica

Casal Català de Costa Rica, San José.

Cuba

Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya, La Habana.

Dinamarca

Casal Català de Copenhaguen, Copenhaguen.

El Salvador

Casal Català de El Salvador, San Salvador.

Equador

Casal Català de Guayaquil, Guayaquil.

Asociación Catalana Ecuatoriana de Negocios (ACEN), Quito.

Casal Català de Quito, Quito.

Estats Units

Fundació Paulí Bellet, Bethesda, MD.

Casal dels Catalans de Califòrnia, El Segundo, CA.

North American Catalan Society, Inc Nashville TN.

Casal Català del Nord de Califòrnia Oakland, CA.

Casal del Catalan d'Utah, Salt Lake City, Utah.

Americam Institute for Catalan Studies Spring, TX.

França

Aire Nou de Bao, Bao.

Cercle Català de Marsella, Marseille.

Casal Català de Grenoble, Grenoble.

Casal de Catalunya de París, París.

Centre Cultural Català de Perpinyà. Perpinyà.

Amical dels Catalans d'Alsàcia, Stransbourg.

Casal Català de Tolosa de Llenguadoc, Toulouse.

Guatemala

Casal Català de Guatemala, Guatemala, CA.

Guinea Equatorial

Casal Català de Guinea Equatorial, Bata.

Honduras

Associació Catalana d'Hondures, San Pedro de Sula.

Irlanda

Irish Catalan Society, Dublin.

Itàlia

Associació Catalana a Roma, Roma.

Japó

Centre Català de Kansai, Osaka.

Luxemburg

Centre Català de Luxemburg, Luxembourg.

Mèxic

Centre Català de Guadalajara, Guadalajara, Jalisco.

Casal Català de la Península del Yucatán, A.C.

Mérida, YU.

Club de Empresaris Catalanes en Mèxic, Mèxic D.F.

Orfeó Català de Mèxic, A.C. México D.F.

Casal Català de Puebla, A.C. Puebla.

Casal Virolai, A.C. Querétaro, QRT.

Paraguai

Centre Català d'Asunción, Asunción.

Països Baixos

Casal Català dels Països Baixos, Oousterhout NB.

Perú

Casal Catalunya del Peú, Lima.

Puerto Rico

Casal Català de Puerto Rico, San Juan de Puerto Rico.

Regne Unit

Agrupació Nacionalista Catalana de la Gran Bretanya, Bournemouth.

República Dominicana

Casal Català de Santo Domingo, Santo Domingo.

Suïssa

Casa Nostra de Basilea, Birsfelden.

Cercle Català de Winterthur-Schafhausen, Brütten.

Amics Catalans de Berna, Köniz.

Centre Català de Lausane, Lausanne.

Casa Nostra de Suïssa, Wallisellen.

Casa Nostra Baden - Wettingen / Grup Montseny Wettingen.

Casa Nostra de Zürich, Zürich.

Uruguai

Associació d'Empresaris d'Ascendència Catalana a l'Uruguai (ASEACU), Montevideo.

Casal Català de Montevideo, Montevideo.

Veneçuela

Centre Català de Caracas, Caracas.

Associació Nova Catalunya de Joan Orpí

Puerto de la Cruz, Anzoátegui.

Xile

Agrupació d'Empresaris d'Ascendència Catalana (AEAC), Santiago de Xile.

Centre Català de Santiago de Xile, Santiago de Xile.

Federació d'Entitats Empresariales d'Ascendència Catalana d'America, Santiago de Xile.

Centre Català Viña del Mar, Viña del Mar.

Xina

Catalan Association of China, Hong Kong.

Edita:
l'Institut d'Estudis Històrics
Medievals de Catalunya

Direcció:
Jaume Bertomeu

Cap de Redacció:
Lluís Goberna

**Coordinació i
Disseny:**
Lluïsa Goberna

Webmaster:
Lluís Teruel

**Consell de Redacció
Col·laboradors:**

Jordi Abellán
Bartomeu Bioque
Maribel Gallèn
Mª Lluïsa Pujol

Corrector:

Joan Anton Font

Redacció i Administració:

Av. Paral·lel, 98, esc.B entre.2a.
08015 BARCELONA
Tels. 93 442 78 88
93 325 77 91
Fax 93 441 97 01

E-mail:

estament@auna.com
www.cartulari.es.vg

Capçalera:

Copy-Art-Institut.

Impressió:

GAM Serveis Reprogràfics.

Dipòsit Legal: B-51863-01

Els articles signats són de la sola responsabilitat de l'autor i l'equip del Cartulari no necessàriament ha d'estar d'acord amb el contingut dels mateixos.

Editorial

Benvolguts amics

Ara fa set anys que vàrem iniciar la segona època del CARTULARI en color. Són quinze números, sense interrupcions, una labor que ha necessitat molts col·laboradors i molts esforços de tota classe. Estem satisfets, perquè crec que l'esforç ha valgut la pena.

La primera època del CARTULARI no era en color i es feia en fotocòpia. El número 0 amb vint pàgines va ser editat la primavera de 1987.

El lliurament del número anterior, el 14, es va fer a l'Hotel Cotursa Rosselló, tal com podreu veure en un petit reportatge a l'interior d'aquestes pàgines.

També trobareu un article sobre la visita que l'Institut va fer a la Vila de Sitges el passat 21 d'octubre, adherint-nos als 75 anys de la mort de Santiago Rusiñol. Vàrem visitar el Palau Maricel i el Cau Ferrat i el Santuari del Vinyet, després vàrem inaugurar una exposició d'Art Digital a la Sala Estudi Vidal presentada per la nostra companya la pintora Lluïsa Goberna.

El 18 de novembre i fent-nos de guia l'amic, periodista i escriptor en Bartomeu Bioque vàrem fer una detallada visita a l'universal Temple de la Sagrada Família

Espero que sigui del vostre grat el present CARTULARI. Fins al proper mes de juny. Tot l'equip de redacció us desitgem unes Bones Festes Nadalenques

Jaume Bertomeu i Julià

**INSTITUT D'ESTUDIS HISTÒRICS
MIEVEALS DE CATALUNYA**

Aquest CARTULARI és el portaveu de l'Institut, de publicació semestral. És una entitat convenientment legalitzada i domiciliada al Cap i Casal de Catalunya, i que té per finalitat aplegar als afectats a la història medieval de Catalunya i altres activitats del nostre País.

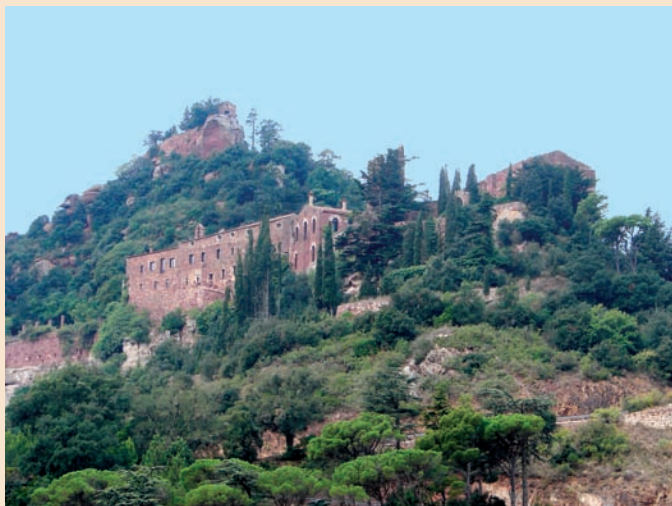
Amb el suport de:
Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura

CARTULARI DE LA CATALUNYA COMTAL

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA
NÚMERO 15

Castell Monestir de Sant Miquel d'Escornalbou.....12

El Castell-Monestir està situat al Baix Camp direcció a Riudecanyes (Tarragona), aquí neix la carretera que ens portarà a l'extraordinari Castell d'Escornalbou on ens trobarem amb una magnífica vegetació forestal. Gràcies a la repoblació de diverses plantes i arbres que va fer Eduard Toda, avui gaudim d'un pulmó verd d'important caràcter biològic.

Història de Sitges.....26

Els orígens de Sitges es remunten a molt antic. Es creu que va ser habitat abans del període neolític. Les diverses restes arqueològiques que s'han trobat avalen la presència de poblats ibers i romans.

Portada	1
Església de St.Bartomeu i Sta.Tecla, Sitges.	
Casals Catalans	2
Relació dels Casals d'arreu del món.	
Editorial	3
Redacció i administració.	
Informa	5
Les nostres activitats.	
Presentació CARTULARI 14	6
Sopar d'estiu.	
L'Institut Visita la Sagrada Família	8
Gaudí i el Temple Sagrada Família	9
L'Institut visita Sitges	20
Any rusiñol.	
La Noia de la Malvasia	25
Escultura de Ramon Cuello.	
Exposició d'Art Digital	31
Per la Lluïsa Goberna a la Sala Estudi Vidal.	
Trobada de Penyes Barcelonistes	32
XXX Trobada Mundial de Penyes Barcelonistes.	
Notícies	42

Foto portada de:
Lluïsa Goberna

Viatge a l'Àsia Central.....34

La Ruta de la Seda i les Caravanes.

La Ruta de la Seda o antiga ruta de les caravanes. Una història fascinant plena de conquestes militars, exploradors aventurers, grans pensadors i caravanes que recorrien perillous deserts, muntanyes i estepes.

Informa

29 de juny 2006

Sopar d'Estiu de l'Institut i la Hispano-Egípcia a l'Hotel Cotursa Rosselló per fer la presentació del **CARTULARI 14**.

21 d'octubre 2006

L'Institut visita la **Vila de Sitges** coincidint amb l'Any Rusiñol ; es visiten els museus **Cau Ferrat** i **Maricel**. Posteriorment, en el **Palau Maricel**, l'**Ajuntament** ens va oferir una copa de benvinguda. Més tard l'escultor **Ramon Cuello** ens va presentar l'escultura **la Noia de La Malvasia** situada als **Jardins de La Fragata**. Dinar en el **Restaurant La Masia**. Per últim, a la **Sala Estudi Vidal** de **Sitges** es es va inaugurar l'**Exposició d'Art Digital** presentada per la **Lluïsa Goberna**, membre de la **Unió d'Artistes**.

18 de novembre 2006

Visita al **Temple de la Sagrada Família** acompanyats i fent de guia en **Bartomeu Bioque**, que ens va fer tota classe d'explicacions de la simbologia d'aquest Monument. També estava entre nosaltres l'escultor en **Ramon Cuello** que ens va donar tota classe de detalls sobre la **Mare de Déu** que el **Patronat de la Sagrada Família** li ha encarregat.

FINQUES CLARAMUNT

Administra, lloga, ven.
Gestió i inversió immobiliària.
20 anys al vostre servei.

C/. Prats de Molló, 10
Telf. 93 201 85 16 Fax 93 200 90 09
08021 - BARCELONA

**MERC@HARD
INFORMÀTICA**

MERCA - HARD, S.L.
Longitudinal 4, núm 22, Vestibul B
Tel. - Fax 93 262 70 18
Mercabarna - 08040 Barcelona
mhard@intercom.es

VENDA, REPARACIÓ I MANTENIMENT D'ORDINADORS
IMPRESSORES I MONITORS.

INSTAL·LACIÓ DE XARXES LOCALS.

INSTAL·LACIÓ DE PROGRAMES DE COMPTABILITAT,
GESTIÓ COMERCIAL I TPV.

INSTAL·LACIÓ I ACTUALITZACIÓ D'INTERNET.

CREACIÓ I ACTUALITZACIÓ DE PÀGINES WEB.

VENDA D'ACCESORIS I CONSUMIBLES

SOPAR PRESENTACIÓ CARTULARI 14

A l'Hotel Cotursa Rosselló de Barcelona, vàrem celebrar el passat 29 de juny la presentació del magnífic **CARTULARI** número 14, amb 44 pàgines a tot color. Es tractava del tradicional Sopar d'estiu i de germanor entre l'Institut i la Hispano-Egípcia.

Per Lluís Goberna

Després de prendre una copa de benvinguda a la terrassa jardí de l'hotel, vàrem gaudir d'un bon sopar i a les postres es va fer la presentació i lliurament de l'esmentat **CARTULARI**.

I com sempre no hi va faltar l'entretingut sorteig de magnífics regals, que la sort va repartir, almenys aquesta vegada, molt bé.

A continuació varen començar els parlaments de diversos membres de l'**Institut** i de la **Hispano-Egípcia**, seguit del lliurament de nous diplomes de papir a diferents membres.

Durant la vetllada, vàrem gaudir d'un audiovisual, amb el reportatge de la visita que va fer l'**Institut** a **Vallbona de les Monges**, realitzat pel periodista, amic i col·laborador en les nostres activitats, en **Jordi Bonet**.

Tot seguit, es va fer el lliurament del **CARTULARI** que tothom va elogiar, especialment la portada amb la foto del magnífic **Monestir de Santa Maria de Vallbona**.

Després l'amic **Gordon** va anunciar un projecte de viatge a **Egipte**, encara sense data fixa, possiblement al febrer de l'any vinent, amb **Sinaí** i **Alexandria** inclosos, arribant fins a **Jordània** per visitar

Petra. Com veieu, un viatge atractiu i molt complet.

Així també, l'escultor i bon amic en **Ramon Cuello**, present al sopar, ens va convidar a assistir, l'endemà dissabte, a la inauguració d'una escultura, de la qual n'és l'autor, al **Passeig Marítim de Sitges**.

Amb tot això el rellotge marcava ja la matinada, motiu pel qual vàrem posar fi a l'acte que, com sempre, tindrà la seva continuació el desembre vinent. ☑

A bans de l'estiu, l'amic en **Bartomeu Bioque** va suggerir a l'**Institut** de fer una visita al **Temple expiatori de la Sagrada Família**, aprofitant el cobriment de la Nau central.

Després de buscar una data idònia dins del calendari d'activitats la visita es va fer el passat 18 de novembre. En **Bartomeu Bioque** ens va fer com en moltes altres ocasions de guia excel·lent, donant-nos unes explicacions detallades, amb el seu bon saber. **Ens va parlar d'en Gaudí, de l'home i de la seva obra, de les infinites representacions plenes de símbols que es troben per tot arreu, en la façana de la Passió, la façana de la Nativitat, i a l'interior de la Nau, on se'ns representa la Natura amb tota la seva esplendor.**

De ben segur que fins d'aquí dos anys no la podrem veure magníficament instal·lada, a l'esquerra de l'Altar Major, darrera de la Façana de la Passió.

L'INSTITUT VISITA

Va ser un matí, que podríem definir de rodó, pel bon temps que feia (*que també ajuda*) i perquè visitar la **Sagrada Família**, amb tots aquests matisos i exposicions detallades de la gran **Obra**, va ser tot un luxe per als sentits.

Acabada la visita ens vàrem anar tots plegats a dinar al restaurant **Tasca** i vins, a prop de la **Sagrada Família**, on vàrem gaudir d'un bon dinar, un altre plaer per als sentits, encara que més terrenal. ☐

I per acabar-ho d'arrodonir, vàrem comptar amb la companyia de l'amic en **Ramon Cuello**, que va venir expressament per explicar-nos detalls de la **imatge de la Mare de Déu de la Immaculada que va esculpir per encàrrec del Patronat de la Sagrada Família**, a arrel d'una donació particular. A partir d'una escultura en guix, del mateix autor i modelada en fang, finalment serà esculpida en marbre. La imatge serà instal·lada damunt d'un pont i estarà envoltada de **12 estrelles que simbolitzen les 12 tribus d'Israel**.

Detall de la Façana de la Passió

Per Bartomeu Bioque

“El Temple de la Sagrada Família és Expiatori. Això vol dir que s’ha de nodrir de sacrificis; si no es pogués nodrir seria una obra blasfema i no s’acabaria. És una obra que està a les mans de Déu i en la voluntat del poble”.

L'HOME

Fill de Francesc Gaudí i Antònia Cornet, Antoni Gaudí va néixer el 25 de juny de 1852 a Riudoms en el Mas de Calderera. En la seva infantesa, junt amb Eduard Toda i Josep Ribera es van convertir en amics inseparables i companys d’aventures. El Monastir de Poblet es convertí en el focus del seu amor per Catalunya i del sentit de la seva transcendència com a nació. Es conserven plans i documents del Manuscrit de Poblet, datat el 25 de setembre de 1869 (17 anys) en què es recullen les idees i projectes dels tres amics.

La tardor de 1868, Gaudí arriba a Barcelona i s’inscriu a la Facultat de Ciències de la Universitat per estudiar arquitectura. Amb vint anys va realitzar els càlculs hidrològics del llac i la font monumental del Parc de la Ciuta-

GAUDÍ

EL TEMPLE EXPIATORI

DE LA SAGRADA FAMÍLIA

della, que dissenyà Josep Fontseré. Aquell any de 1876 va portar a Gaudí esdeveniments dolorosos: el setembre mor el seu germà Francesc tot just acabada la seva carrera de metge i el novembre mor la seva mare. Ell mateix es refereix a aquell període sumit en la depressió. Comença un diari amb aquestes paraules: “S’ha de treballar molt per sortir del pas”.

El 15 de maig de 1878 obté el títol d’arquitecte. Aquell any s’origina a Catalunya un gran debat cultural conegut com la Renaixença. Aquest moviment no fou només lingüístic, sinó que incloïa la recuperació de la identitat catalana en el sentit polític, econòmic i religiós. De caràcter ferm i convençut de les seves pròpies idees no renuncia, ni tan sols en la visita del rei Alfons XIII a la Sagrada Família, a expressar-se en català, el seu idioma. El cop d’Estat de Miguel Primo de Rivera, que era Capità General de Catalunya, va prohibir l’ús del català en públic, la senyera i tota manifestació catalanista. Respecte a aquesta situació va dir a Cèsar Martinell:

diterranis proporcionen aquella qualitat tan admirable; i és per aquesta causa que les coses reals no els enganyen sinó que els instrueixen”.

Quan construeix la **Colònia Güell**, a la cripta utilitza l'arc catenari que ja havia emprat amb anterioritat al **Palau Güell** i a les **Teresianes**. La **Colònia Güell** es converteix en un laboratori d'arquitectura. La **bòveda en forma de parabolòide hiperbòlic** fou l'**assaig previ** que desenvolupà posteriorment a la **Sagrada Família**.

“L'estructura que tindrà la Sagrada Família, la vaig provar a la Colònia Güell. Sense aquest assaig previ no m'hauria atrevit a adaptar-lo per al Temple”.

El **trencadís** és un dels elements distintius de l'arquitectura gaudiniana. Mosaics fragmentats amb rajoles donaven una lluminositat i visió diferent al que es coneixia aleshores; d'altra banda, era l'única forma de poder acoblar aquells elements a superfícies corbes. **Gaudí** i **Jujol** van construir en el **Parc Güell** un espai públic en un espai sagrat.

Per a **Gaudí**, tot surt del gran llibre de la **Natura**, l'estructura arborescent i les formes reglades permeten que la llum penetri com si llisqués subtilment.

“Tot surt del gran llibre de la Natura; les obres dels homes són ja un llibre imprès”.

“En el món no s'ha inventat res. La fortuna d'un invent consisteix a veure allò que Déu va posar davant dels ulls de tota la humanitat”.

“L'originalitat consisteix en tornar a l'origen. En l'origen, els números i la geometria existien”.

EL MÍSTIC

“L'home és un estranger sobre la Terra”.

Que **Gaudí** era home de conviccions religioses profundes és quelcom comunament acceptat. Al llarg de la seva vida, la seva pròpia evolució personal el va apropar al concepte d'allò sagrat.

“Per la tremenda agressivitat contra Catalunya i una de les coses que més caracteritza i més estima que és la seva llengua, perquè és la meua i per tot això, jo, en aquells moments de persecució no vaig voler abandonar. Perquè la agressivitat que sentien en contra meu era perquè jo els parlava en català”.

El dilluns 7 de juny de 1926 a les cinc i mitja de la tarda a la cruïlla de **Bailèn** amb **Gran Via de les Corts Catalanes** fou atropellat per un tramvia. Confòs amb un captaire i desassistit per les persones que van presenciar l'accident va ser traslladat a l'**Hospital de Sant Pau** on va morir el dijous 10 de juny de 1926 a les cinc de la tarda. Fou sepultat a la capella de la Verge del Carme (de la qual era molt devot) a la cripta de la Sagrada Família.

EL GENI

“Els catalans tenim el sentit de la plasticitat, que és el que proporciona una idea del conjunt dels objectes i del seu emplaçament relatiu. El mar i la llum me-

Detall de la Façana del Naixement

La Atlàntida i **Canigó** de **Verdaguer**; la **Imitació de Crist** de **Tomàs de Kempis**, **La Ciència del Sofrir** de **Torras i Bages** junt amb el **Missal romà**, l'**Antic Testament** i la col·lecció d'assaigs d'**Ignasi Casanovas** eren els seus llibres habituals.

A la **Sagrada Família** tot és providencial, **Gaudí** no solament donà tots els seus béns, sinó que recollia personalment fons per a les obres.

Detall de la Façana de la Passió

Els últims sis mesos de la seva vida els passa al taller de la **Sagrada Família** on dorm fins i tot en un llit petit. El seu cos s'havia debilitat tant que no assistia a la processó del Corpus com solia fer, però deia:

"a mesura que el meu cos es debilita, més lliure i àgil sento el meu esperit".

Aquí presentem algunes de les seves reflexions:
"Jo sóc qui a l'ànima humil dóna en un moment tan gran elevació d'esperit que adquireix coneixements més vastos de l'Eterna Veritat que si hagués estudiat cent anys a les escoles."

"L'artista ha de dir sempre i sobretot la Veritat. No hi ha res més ridícul que un arquitecte mentider, que un edifici vulgui aparentar una altra cosa d'allò que realment és".

Sobre la Llum

"La virtut està en el punt mig; Mediterrani vol dir enmig de la Terra. A la seva vora de llum mitjana es troba el que millor defineix els cossos i mostra la seva forma, és el lloc on han florit les grans cultures artístiques, a causa d'aquest equilibri de llum: ni molta ni poca, perquè les dues cegan i els cecs no hi veuen".

"La llum que aconseguim la màxima harmonia és la inclinada a 45°, que incideix sobre els cossos. No és ni horitzontal ni vertical; aquesta llum que és la mitjana, dóna la visió més perfecta dels cossos i la valoració més matisada. Aquesta llum és la mediterrània".

"L'arquitectura és doncs, Mediterrània, perquè és l'harmonia de la llum, i aquesta no existeix en els pobles del Nord, que tenen la llum trista, horitzontal; ni en els càlids, on és vertical".

Sobre la façana de la Passió

"Pot ser que algú trobi massa extravagant aquesta porta; però jo desitjaria que causés por, i per aconseguir-ho no escatimaré el clarobscur, els motius cantelluts i els buits, tot allò que resulti d'un efecte més tètric. I més encara: estic disposat a sacrificar la pròpia construcció, a trencar arcs i a tallar columnes per donar idea de la cruïlla del sacrifici".

CRONOLOGIA

El 1884 amb contracte i nomenament exprés, **Gaudí** es converteix en director i únic responsable de les obres de la **Sagrada Família**.

1893: Conclusió de la cripta i parte de l'absis.

1897: Inici del claustre des d'ambdós costats de la **façana del Naixement**.

1898: Canvi en la planta dels campanars de la **façana del Naixement**, passant del quadrat al cercle. Inici de l'escala de Ponent.

1903: Inici de les torres de la **façana de Llevant**.

1905: Cos sota de la **façana del Naixement**.

1910: Inici del cimbori dedicat a **Jesucrist**.

1918: (30 de novembre) finalització de la torre de Sant Bernabé l'única que va veure finalitzada **Gaudí**.

¿2008?: Dia de Sant Josep, a prop de 125 anys després de la col·locació de la primera pedra es preveu poder celebrar la benedicció de l'espai interior acabat.

Segons les estimacions dels seus responsables, i si se segueix el ritme actual, és possible que entre el **2030-2035** vegem finalitzada l'Obra. Amén. Sela Fiat. ☐

A photograph of a stone archway leading to a castle entrance. The archway is made of dark stone and is flanked by lush green foliage. A stone path leads through the archway into a courtyard. The text is overlaid on the image.

CASTELL-MONESTIR DE SANT MIQUEL D'ESCORNALBOU

i
EDUARD TODA i GÜELL
-CATALÀ IL•LUSTRE-

El Castell-Monestir està situat al Baix Camp direcció a Riudecanyes (Tarragona), aquí neix la carretera que ens portarà a l'extraordinari Castell d'Escornalbou on ens trobarem amb una magnífica vegetació forestal. Gràcies a la repoblació de diverses plantes i arbres que va fer Eduard Toda, avui gaudim d'un pulmó verd d'important caràcter biològic.

La construcció del Castell-Monestir data del segle XII, sobre una anterior construcció àrab. Cal destacar l'església de Sant Miquel d'origen romànic del segle XII i XIII, la resta de la sala capitular i el claustre.

Per Maribel Gallèn

L'ermita de Santa Bàrbara, situada al cim del conjunt, és una construcció del segle XIX, patrona de llamps i tempestes, havia de protegir els habitants del convent que residien més avall. Segons Eduard Toda aquesta ermita està construïda sobre unes restes romanes. Aquest cim ofereix incomparables vistes d'una panoràmica impressionant de les comarques Tarragonines.

Molt a prop es troben també altres monestirs fortificats com el de **Santa Maria de Poblet** i el de **Santes Creus**.

La primera documentació del Castell d'Escornalbou es remunta a l'any 1153.

Després de fer una donació el rei **Alfons I** de Catalunya i II d'Aragó, dit el **Cast** (1154-1196), es funda el convent de la comunitat de canonges agostins l'any 1165.

El Castell i l'església foren centre d'una àmplia baronia. Tenien jurisdicció sobre vuit pobles dels camps de Tarragona, estava vinculada per la corona als arquebisbes d'aquesta ciutat i era sota el govern d'un batlle general de la baronia.

Aquesta comunitat de canonges agostins durarà fins l'any 1574. Posteriorment, s'instal·len els franciscans fins l'any 1835, període en què restaria com a convent, sense les fortificacions inicials, ja que foren desmantellades i abandonades per convertir-se en un nucli ruïnós devastat per les guerres i un terratrèmol.

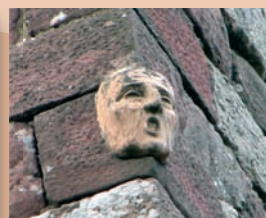

Ermita de Santa Bàrbara

CASTELL D'ESCORNALBOU DE L'EDUARD TODA I GÜELL

Fou adquirit l'any 1911 pel diplomàtic i escriptor **Eduard Toda i Güell**, que reconstrueix el Castell lliurement amb un aire imaginatiu i senyorial a la vegada, amb un cert estil anglès, però integrat amb l'entorn.

A l'entrada al Castell, a dalt d'un arc, hi ha una **"T"** emmarcada amb relleu i la data 1912 en números romans fa referència a **E. Toda** i a l'any de restauració de l'arc. La T podria ser el símbol de **Tarragona**, de **Sta. Tecla** i de la Catedral o la seva inicial amb què signava les seves cròniques, que també és **"tau"** templària i l'esquematzació de l'esquadra masònica.

Es curiós que a totes les entrades al Castell a les cantonades hi ha unes cares burlesques que observen els visitants fent de guardians de la fortificació. Segons es diu, són unes cares portades per l'**Eduard Todà** de diferents llocs del món per foragitar els mals esperits.

Entrant per la portalada principal a les dependències girant a l'esquerra, trobarem el Passeig dels frares

on gaudirem de vistes excepcionals i del silenci de la naturalesa. El camí es custodia per pedres grandioses que semblen adoptar formes estranyes i d'animals.

Ermita de les Tres Verges

Si les seguim ens portaran a l'ermita de les Tres Verges amb una oració a la Mare de Deu gravada a la pedra d'en Víctor Balaguer, amic d'Eduard Toda.

Pel Castell varen passar les personalitats catalanes més reconegudes i importants del moment.

Biblioteca del Castell

Eduard Toda hi aplegà al Castell d'Escornalbou interessants col·leccions d'arqueologia, ceràmica i gravats, diferents objectes, etc., el més extraordinari és la seva notabilíssima biblioteca d'uns 60.000 volums, una de les biblioteques privades més importants d'Espanya.

Va fer grans donacions de llibres a diverses entitats, al **Centre de Lectura de Reus**, i sobretot, a la biblioteca del **Monestir de Montserrat**, a l'**Arxiu Històric de Barcelona**, a la **Biblioteca de Catalunya** i a l'**Institut d'Estudis Catalans**.

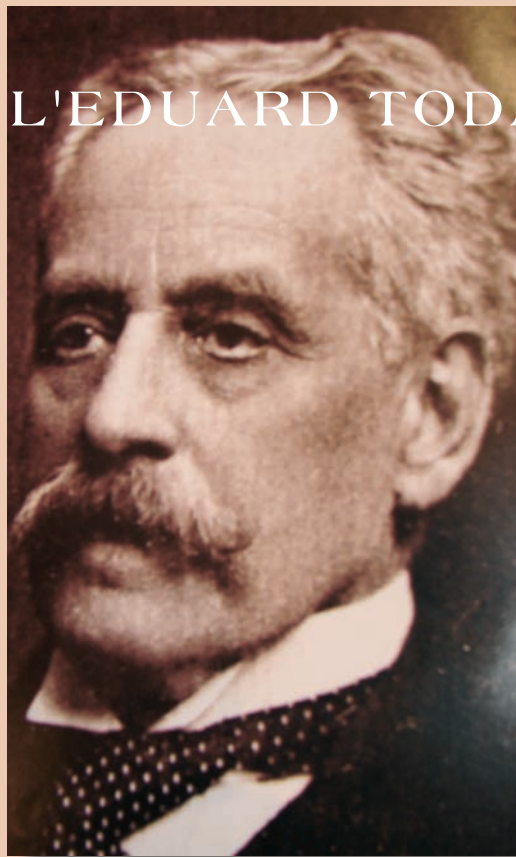
BIOGRAFIA DE L'EDUARD TODA I GÜELL

Reus, 1855 –

Va néixer a Reus (Tarragona) el 1855. Gran figura catalana que va ser oblidada després de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

Eduard Toda, francmaçó, diplomàtic i escriptor, va ser condeixeble de l'arquitecte **Antoni Gaudí** i amic íntim. Varen fundar la revista **"Arlequin"** i de molt joves varen ser els impulsos de la restauració del monestir de Poblet.

Va publicar **"Poblet. Datos y apuntes"** (1870), va formar part de l'equip de redacció de la revista **"El Eco"** del Centro de Lectura, on va publicar diversos articles i alguns poemes. Col·laborava amb la premsa **Republicana-Democràtica de Reus** el 1871

– Poblet, 1941

col·lecció numismàtica, que va donar al **Museo Arqueológico** de Madrid.

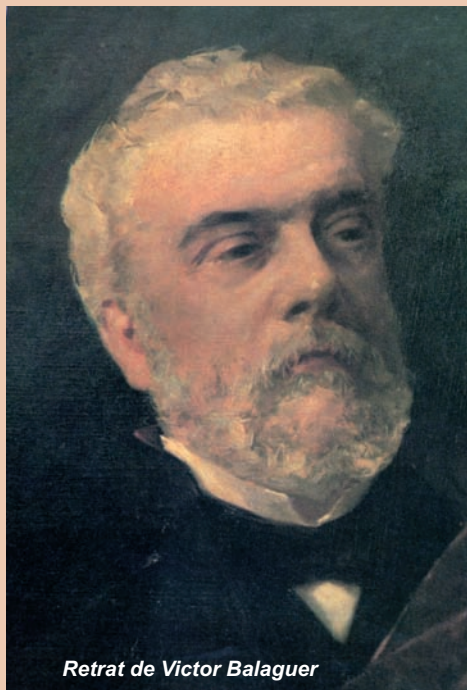
El mateix any 1882 de mà d'en **Víctor Balaguer** es posa en contacte amb els homes més significatius de **"La Renaixença"**. S'afilia a l'Associació **Catalana d'Excursions Científiques** i col·labora amb la **Il·lustració Catalana** i **La Renaixença**.

Des d'aleshores va escriure en català **"Macao, records de viatge"** 1883, **Poblet. "Records de la Conca de Barberà"**, 1883).

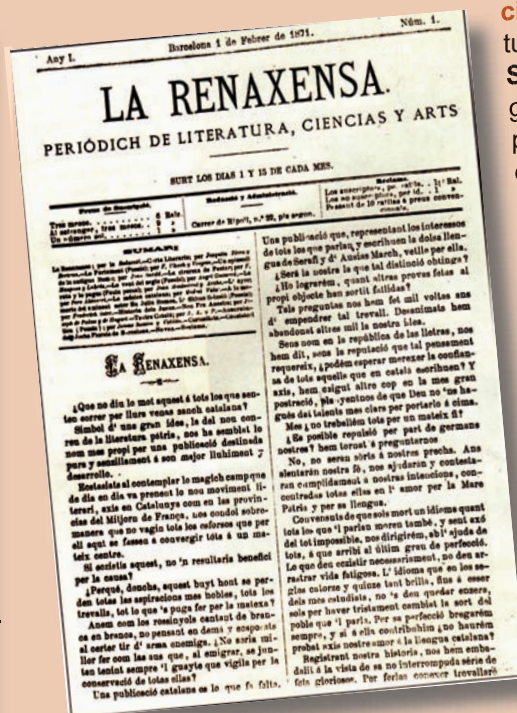
L'any 1884 va a Egipte com a cònsol. És un apassionat de l'egiptologia i fa unes excavacions a Tebas. Va publicar uns estudis particulars sobre la tomba de **Sennedjem**, una rèplica es va inaugurar el desembre del 2001 en el primer **Parc Egipci** amb caràcter educatiu a la població de **Palau-solità i Plegamans**, en col·laboració amb la **Fundació Cios**, promotora del **Museu Egipci de Barcelona** i de diverses institucions.

Va reunir una **col·lecció d'objectes egipcis** que actualment es troba repartida entre el **Museo Arqueológico Nacional** de Madrid i el **Museu Víctor Balaguer** de Vilanova i la Geltrú.

L'any 1886 "El Globo", diari de Madrid, publica 19 articles escrits per l'**Eduard Toda** titulats **"Cartas de Egipto"**, signats amb el pseudònim **"d'Ali Bey"**.

Retrat de Víctor Balaguer

Portada del primer numero de "La Renaixensa" (1871)

Fou amic del poeta **Joaquim Bartrina**. Era nebot del periodista i polític **Josep Güell** i **Mercader**.

A Madrid va estudiar la carrera de dret i és aquí on coneix el polític i francmaçó **Víctor Balaguer** i varen establir una forta amistat, i el 1873 va poder ingressar com a agregat diplomàtic al Ministeri d'Estat.

L'any 1876 va exercir la diplomàcia a **Macao**, **Hong-Kong** i **Xangai**, on va publicar **"Annam and its minor currency"** (1882).

El 1882 va retornar a Catalunya portant una valuosa

L'any 1887 va destinat a **Càller** i va establir estrets lligams amb la ciutat de l'**Alguer (illa de Sardenya)** i va desvetllar la cultura catalana a **Sardenya**. Va portar unes **Actes dels Parlaments Sards**, que va cedir a la **Biblioteca del Congrés de Diputats** de Madrid.

Va exercir encara de cònsol a **Hèlsinki** (1889) i a **Le Havre** (1895-1896) i l'any 1898 va actuar a **París** com a secretari de la comissió espanyola encarregada de negociar la **Pau** amb els **Estats Units d'Amèrica**.

Eduard Toda deixa l'activitat diplomàtica i s'estableix a Londres, on es dedica a negocis privats.

Claustre del Castell d'Escornalbou

Quan torna a Espanya amb una gran fortuna compra i restaura el Castell d'Escornalbou.

Formant part de diverses institucions, com l'**Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona** (1909), així com exercint de professor de l'escola de **Bibliotecaris**, també va ser membre de la **Societat Arqueològica de Tarragona** (1920). El 1930 va ser president del **Patronat de Poblet** (portant a terme la restauració) i l'any 1920 el monestir de Poblet forma part de **Monuments Històrics i Artístics**. Va ser també vicepresident del **Patronat de Santes Creus**.

Eduard Toda va publicar, "**Un poble català d'Itàlia: l'Alguer**" (1888), "**Poesia catalana a Sardenya**" (1902), publica la magnífica "**Bibliografia espanyola d'Itàlia**" (1927-1931), en cinc volums.

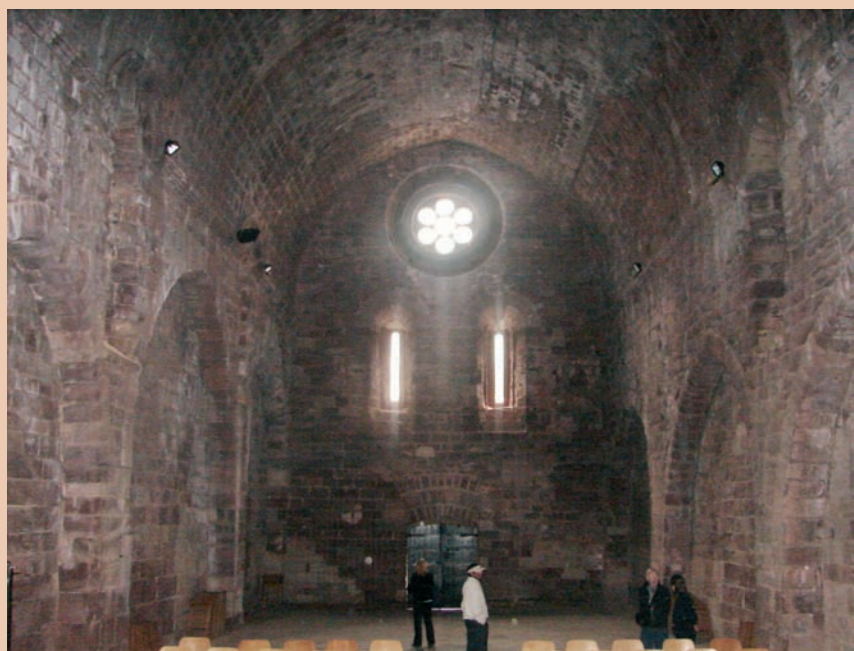
Publica també "**Estudis pobletans**" (1925), "**La Història d'Escornalbou**" (1926) i "**Reconstrucció de Poblet**" (1935).

Acabada la guerra civil espanyola, Eduard Toda i Güell acaba arruïnada i passa els seus últims dies al monestir de Poblet on va morir l'any 1941.

Amb la tan desitjada democràcia, la Generalitat

de Catalunya i la Diputació de Tarragona van adquirir el Castell d'Escornalbou.

La Generalitat de Catalunya el 1992 va reeditar un llibre d'en Toda "Viatge a la Xina", i el monestir de Poblet també va reeditar "La davallada de Poblet als segles XVII i XVIII".

Entrant per la portada principal al **Castell d'Escornalbou**, pujant a l'esquerra hi ha una **Nadala** escrita a la pedra per **Ramon Muntanyola** amb data d'abril de **1937** i diu així:

Eduard Toda i Güell va ser estimat i respectat per la generositat que va tenir amb tothom, envers els veïns de les poblacions properes. **El varen fer fill adoptiu del poble de Duesaigües i a la vila d'Argentera li van dedicar un monument pòstum.**

Va ser un bon home, un enamorat del Castell d'Escornalbou i de les terres que l'envolten, i un apassionat per la cultura i Catalunya, així el recordarem. ☐

Bibliografia: Història d'Escornalbou d'Eduard Toda.- Biografia Eduard Toda. Enciclopèdia Salvat.- Patronat del Castell d'Escornalbou.

NADALA D'ESCORNALBOU

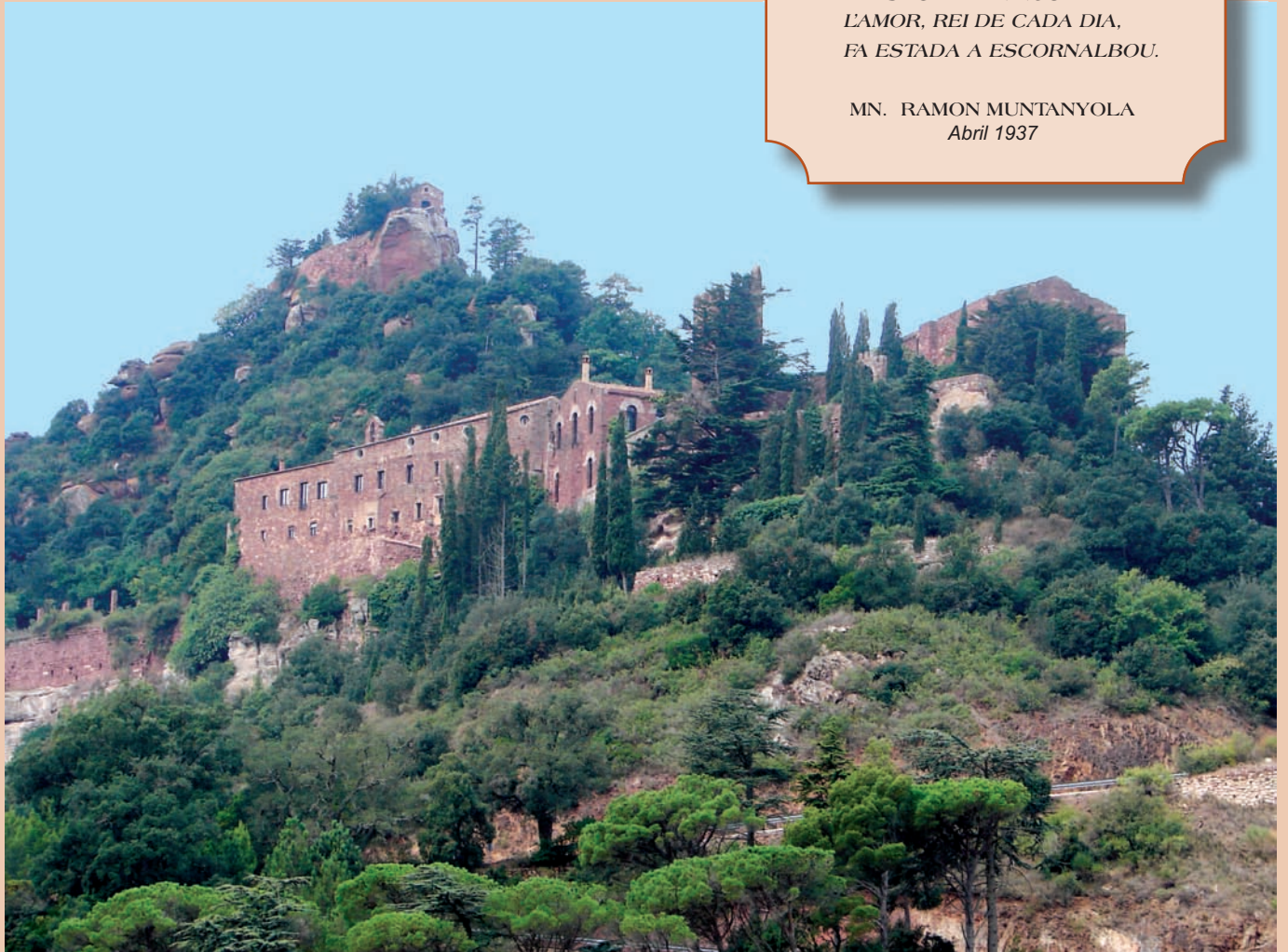
*L'ESTEL DELS REIS S'ATURA
AL FREC D'ESCORNALBOU.
SI L'ÀGUILA HI PASTURA
L'ARCÀNGEL NO SE'N MOU.*

*ÉS PROP LA COMITIVA
- CAVALCA EN LAIRE FI-
LA PEDRA SAGNA, VIVA
CENTÚRIES D'OLI I VI.*

*DAMUNT DAURADA SELLA,
EL NEGRE, EL ROS I EL VELL.
L'ARCÀNGEL I L'ESTRELLA
ELS REBEN AL CASTELL.*

*DE PAS A L'ESTABLIA
PRESAGI DEL NINOU-
L'AMOR, REI DE CADA DIA,
FA ESTADA A ESCORNALBOU.*

MN. RAMON MUNTANYOLA
Abril 1937

**ASOCIACIÓN DE
PARAPSIKÓLOGOS
DE CATALUNYA**

ÁNGEL GORDON

- Profesor de control mental y cultura psíquica
- Hipnólogo
- Musicoterapeuta

93 459 22 55

08009 BARCELONA

Av. Diagonal, 329, 3º 2ª

Fax: 93 459 24 05

www.paginasamarillas.es

H. DE J. PANADES S. L.

CASA FUNDADA EN EL 1900

*FLORS, PLANTES,
ARTICLES DECORACIÓ,
ORNAMENTS NADALENCES,
ACCESORIS DE FLORISTERIA.*

*C./ESGLÉSIA, 18 08780 PALLEJÀ
T.I FAX 936633055 BARCELONA*

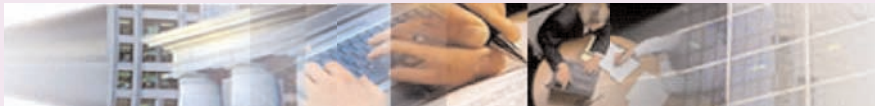
www.hjpanades.com

www.barrinet.net/hjpanades

info@hjpanades.com

Forest & Carrillo

Asesores

Gestión Empresarial -Fiscal-Contable -Laboral-Jurídica.

*Avda. del Paral·lel, 98 esc.B. entr.2a.
BARCELONA 08015 (SPAIN)
Telf. 93 442 78 88 Fax 93 441 97 01*

*[e-mail:asesores@forest-carrillo.com](mailto:asesores@forest-carrillo.com)
www.forest-carrillo.com*

Para información de nuestros servicios y equipo de profesionales, les recomendamos visite nuestra página WEB.

Visita a SITGES

A ny Rusiñol

Per Lluïsa Goberna

Aquest any, des del 13 de juny fins al 13 de juny del proper 2007, Sitges commemora L'ANY RUSIÑOL en motiu dels 75 anys de la mort de Santiago Rusiñol.

Recordant aquesta efemèride, la vila de Sitges ha organitzat prop de cent actes culturals, entre exposicions, conferències, cursos, visites a museus i itineraris, simposis, publicacions i reedicions de llibres, documentals i diversos espectacles, en record de l'escriptor, pintor, dramaturg, periodista, gran col·leccionista i incansable viatger. Però sobretot capdavanter del moviment **Modernista** que tant auge va tenir al tombant dels segles XIV al XX.

Rusiñol va donar un gran impuls cultural i artístic a la vila de Sitges, sent palès avui en dia aquesta essència que ell va deixar com a patrimoni a aquesta bella població.

L'Institut, adherint-se a aquesta efemèride, va fer una visita a Sitges el passat 21 d'octubre. Un nombrós grup ens va acompanyar en aquesta proposta cultural, en un dia esplèndid de sol i de llum.

Vàrem anar a visitar l'emblemàtic Museu Maricel, des d'on vàrem poder albirar la magnífica vista des de la bal-

conada, amb el magnífic espectacle de les ones trencant contra les roques.

Aquí vàrem poder veure entre d'altres, diferents col·leccions de romànic i gòtic, escultura catalana de finals del segle XIX, d'en **Joan Rebull** i **Josep Llimona**, pintura mural de **Josep M. Sert**, la **Pinacoteca d'Art Modern** i també la col·lecció marinera d'**Emerencià Roig**, historiadore del Sitges antic (1881-1935). Tot un plaer per als sentits, rodejats de tantes obres d'art i en un edifici tan singular, ple de llum natural que entrà pels molts finestrals oberts al mar.

vidre (aquesta col·lecció de vidre la va comprar per 8000 pessetes, tal com consta en un rebut, que es va poder veure a la interessant exposició **“Rusiñol desconegut”**, que es va fer d'octubre a novembre al **Mercat Vell** de Sitges.

També va comprar dos quadres del **Greco** a França, ja que era un gran admirador del pintor, per 1000 francs. Va ser el promotor per erigir una escultura a **Sitges** del famós pintor grec, amb l'aportació econòmica de diferents persones benestants.

Com a curiositat també vàrem poder veure en una vitrina diferents estatuetes de la **Deessa Tanit** i altres deus originaris de l'illa d'**Eivissa**, segurament portat d'alguns dels seus viatges a l'illa.

Vàrem visitar, acompanyats per la Gemma, la nostra guia en aquesta ocasió, el conegut **Museu Cau Ferrat**. La casa-estudi del pintor i escriptor en **Santiago Rusiñol**, inaugurada l'any 1894.

En aquesta casa, antigament dues cases de pescadors, el pintor feia nombroses trobades i les conegudes **Festes Modernistes** amb artistes i intel·lectuals, molts amics seus, com **Ramon Casas**, **Ignacio Zuloaga**, **Manuel de Falla**, **Joan Llimona**, **Joan Maragall** i d'altres. S'hi poden trobar quadres del mateix **Rusiñol**, **Casas**, **El Greco**, **Zuloaga** i **Picasso**.

Maria Rusiñol en el Cau Ferrat

Santiago Rusiñol va viatjar per molts indrets, va escriure llibres, poesia, obres de teatre, va ser pintor, periodista i capdavanter d'un moviment avantgardista, el **Modernisme**, una nova manera d'entendre l'art i la vida, contrari a la decadència i anquilosament de la cultura d'aquella època. **Fou també membre fundador d'El Quatre Gats**, emblemàtic local-café de Barcelona, on van tenir lloc tantes reunions i tertúlies d'artistes i intel·lectuals de l'època del **Modernisme**.

Santiago Rusiñol al Cau Ferrat

Façana Museu Cau Ferrat

També es poden veure diferents col·leccions, sobressortint la de ferro forjat. Altres de ceràmica, dibuix, peces de

Rusiñol a Montmartre .1890

El 1889, deslliurant-se dels llaços familiars, se'n va anar a París. Allí junt amb el també pintor i amic **Joan Casas**, l'escultor **Enric Clarasó** i d'altres artistes, van viure en un estudi al bohemi barri de Montmartre. Durant la seva estada a París va rebre influències dels pintors impressionistes. La seva pintura de retrats, paisatgística, interiorista i també simbòlica l'han fet un dels pintors més significatius del **Modernisme**.

L'any 1907 va escriure un dels seus llibres més representatius, la novel·la, "**l'Auca del senyor Esteve**", que posteriorment, el 1917, el mateix **Rusiñol**, la va transformar en reconeguda obra de teatre.

Rusiñol a Moulin Galette. 1892

en la seva personalitat, per una banda, gran contertulià, vital, amb un gran ingeni i sentit de l'humor i amb molta capacitat de treball, viatger obert al món, lliure, i per altra banda el **Rusiñol** introspectiu, malenconiós i preso-

L'any 1908 va rebre la medalla de l'exposició nacional de **Belles Arts**, per l'obra titulada "**El Cenador**", inspirada en els jardins d'**Aranjuez**.

La Morfina.1894

Rusiñol i amics a Montmartre. 1892

ner de la seva addició a la morfina, que el va arribar a emmalaltir en alguns moments de la seva vida.

Per defensar el **Modernisme** enfront del **Noucentisme** va utilitzar el pseudònim de "**Xarau**" per escriure a l'**Esquella de la Torratxa**, davant de les crítiques que li dirigia el noucentista **Eugeni d'Ors** des de la **Veu de Catalunya**, publicació dirigida pel poeta **Josep Carner**.

Santiago Rusiñol i Prats va ser un personatge complex, polifacètic, que cultivà diferents facetes i així també

Rusiñol va néixer a **Barcelona** l'any **1861** i va morir tot just complerts els **setanta anys**, el **1931**, a **Aranjuez**, en una de les estades per pintar els famosos **Jardins Reials**.

Va tenir una vida dilatada i sobretot molt interessant, perquè, des de jove va escollir el que volia fer: dedicar-se a l'art amb totes les conseqüències i així ho va fer i ho va viure.

Escultura de Rusiñol a Aranjuez

Després de les dues visites guiades ens vàrem dirigir cap al **Palau Maricel** en el magnífic **Saló Blau**, on l'**Ajuntament de Sitges** ens va oferir una copa de benvinguda.

Acompanyats per l'amic en **Jofre Folch**, membre de l'**Ajuntament** i després d'unes paraules del **Regidor de l'Ajuntament el Senyor Abraham Verdejo**, amb les quals ens donà la benvinguda i del **President de l'Institut**, tot agraint les atencions, vàrem lliurar un quadre dedicat a l'**Ajuntament**, com a record de la nostra visita.

Seguidament vàrem baixar als jardins de la **Fragata**, on vàrem poder gaudir de l'escultura "**La Noia de la Malvasia**", obra de l'escultor i amic en **Ramon Cuello**, que va estar amb nosaltres i ens va explicar tots els detalls de l'obra.

Acabades les diferents visites, ens vàrem dirigir al Restaurant **La Masia**, on vàrem fer un esplèndid dinar. Després d'una mica de sobretaula molt animada, vam visitar el **Santuari del Vinyet**, situat a prop del restaurant.

El Santuari actual es diu que és probable que estigui emplaçat en un antic poblat romà. S'han trobat en excavacions diverses sepultures d'aquest temps. També es van trobar restes d'un camí romà l'any 1948. Tot això fa suposar que aquí estava emplaçat algun antic temple pagà.

Segons la tradició, la imatge de la Verge va ser trobada per un pagès.

Escultura de Ramon Cuello

En Joan Llopis i Bofill escriví : "*Un jorn trobant-se un esclau moro cavant en una vinya, desenterrà una imatge de la Verge que s'emportà al retorn a casa seva, per a fer-ne ofrena al fill de l'amo; i anava a fer-ho que de sobte tot confús, observà que no la tenia. Creient-ho un oblit tornà a la vinya, la trobà de nou i llavors la prengué amb totes les precaucions a fi de que no succeís el de l'altra vegada. Mes tot fou en va, puix altra volta havia desaparegut. Donà desseguida ses disculpes... i es defensà dels repars que li posà l'amo i a la fi aquest resolgué anar a la vinya per esclarir la veritat i allà trobà entre llums la imatge de la Verge*".

Mare de Déu del Vinyet

Santuari del Vinyet

Degut a aquests fets el Rector i el poble van decidir construir una petita capella. Es creu que en els segles III i IV, començà el culte a la Verge del Vinyet.

Es poden veure un gran nombre d'embarcacions, d'ex-vots, que fan palesa la devoció marinera i d'agraïment, sobretot dels mariners que l'invocaven en les tempestes.

Després d'una breu visita al **Santuari**, vàrem tornar al casc antic per inaugurar a la **Sala d'Art Vidal de Sitges** una exposició d'**Art Digital**, on es va oferir un petit refrigeri.

Vàrem arribar a Barcelona satisfets pel dia tan complet d'activitats i plens de cultura i d'art. ☐

El passat 1 de juliol es va inaugurar als jardins de la Fragata de Sitges l'obra de l'escultor en Ramon Cuello, LA VEREMADORA, en presència de l'Alcalde de Sitges, en Jordi Baijet i altres membres de l'Ajuntament.

En principi aquesta escultura formava part d'una parella de **Veremadors**, home i dona. L'escultura del **Veremador** està instal·lada en un lloc preferent de les **Caves Freixenet**. La vàrem poder admirar quan l'**Institut** va fer la visita a les **Caves**, l'any 2004. Aquesta escultura ens transmetia la força i la bellesa de la **Verema**.

ESCULTURA A SITGES

La noia de la Malvasia

En Ramon Cuello va oferir a l'Ajuntament de Sitges l'adquisició d'aquesta **Veremadora**, ja que cada any se celebren les **Festes de la Verema de la Malvasia**. A l'Ajuntament els va semblar encertada la idea; feia anys que no s'inaugurava cap escultura a Sitges, però es va canviar el nom per **LA NOIA DE LA MALVASIA**, nom més popular i que serà un record de la tradició vinícola, de les èpoques florents en què s'exportava la preuada Malvasia a arreu del món.

Escultura del Veremador

L'obra té dos metres d'alçada i està fosa en bronze mitjançant la tècnica de la cera fosa. **Com la seva parella, també porta a la mà un carràs de raïm i ens suggereix l'alegria de la Verema.** ☐

HISTÒRIA DE

SITGES

Per Lluïsa Goberna

Al promontori de la Punta, lloc on actualment estan emplaçats l'Ajuntament i l'Església s'han trobat restes arqueològiques que confirmen que hi va haver un assentament ibèr en el segle IV-III A.C. Segons estudis, en el segle I, hi havien dos nuclis de població, un el referit promontori de la **Punta** i l'altre a l'**ermita del Vinyet** i el seu port que va servir d'intercanvi entre els productes del **Penedès** i diferents punts del **Mediterrani** romà.

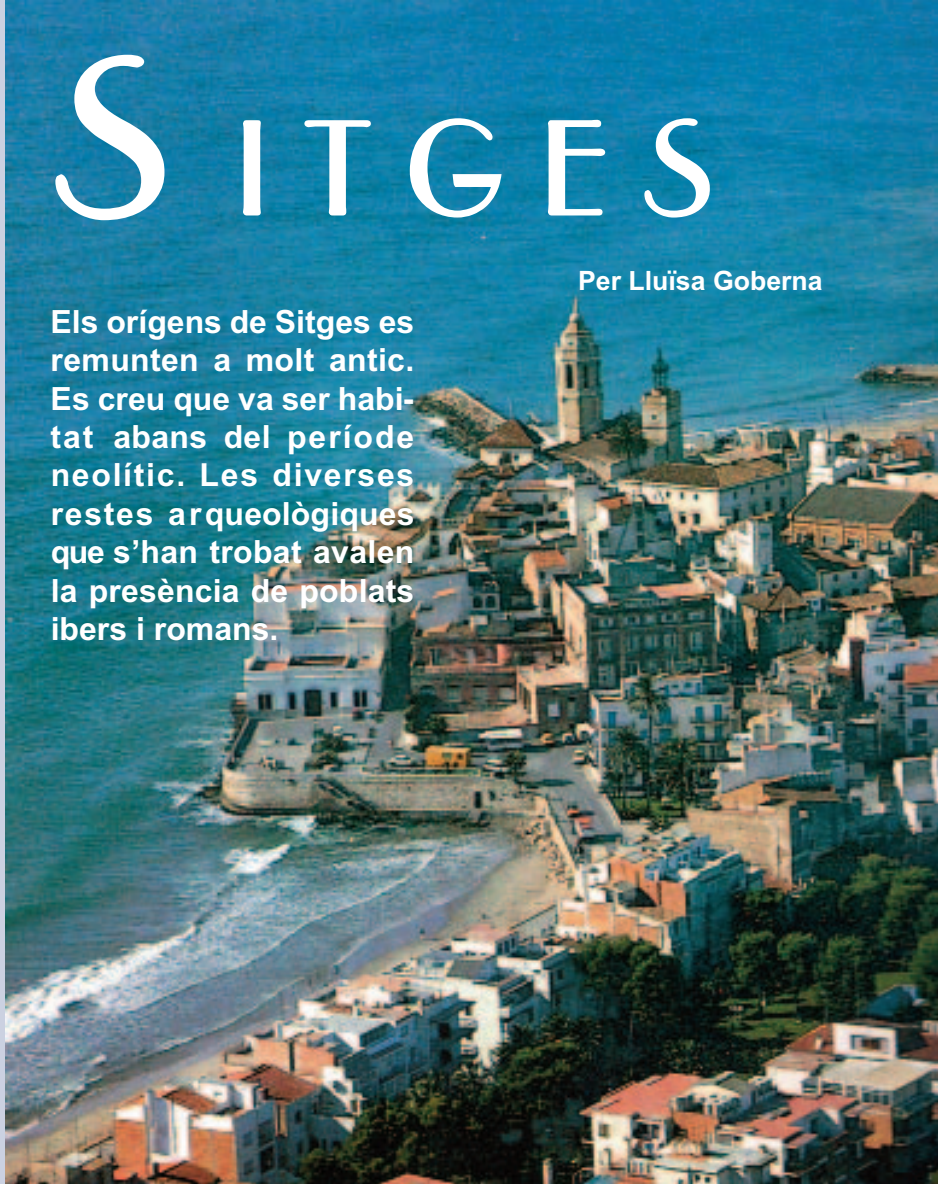
Al llarg de la història, degut al seu emplaçament junt al **Mediterrani**, ha estat fortalesa romana, castell àrab i fortalesa medieval. S'hi han trobat documents i pergamins del segle X en arxius, referents a **Sitges** i les seves terres. **L'any 990 es parla d'un lloc anomenat Sitges**, nom que prové de "**sitja**" (*lloc o dipòsit excavat a terra per guardar el gra*) Aquestes sitges es van trobar entre les ruïnes d'antics poblats ibers i romans..

L'actual Ajuntament de Sitges està edificat sobre els ciments de l'antic Castell. El primer propietari que es coneix fou la **Seu de Barcelona**, que el va cedir en feu al comte **Mir Geribert**, l'any 1041.

Carrer d'en Bosc

Els orígens de Sitges es remunten a molt antic. Es creu que va ser habitat abans del període neolític. Les diverses restes arqueològiques que s'han trobat avalen la presència de poblats ibers i romans.

Sitges, en el segle XII, estava sota el feu de la **família Sitges** (*van adoptar el topònim de la vila com a cognom*). S'han trobat documents d'aquesta família des de l'any 1116 fins al 1308. L'últim membre de la família va vendre els drets de feu a **Bernat de Fonollar**, que fou cavaller de la cort del rei **Jaume II**. Va ser senyor del feu del 1306 fins al 1326, quan va passar per desig testamentari a la **Pia Almoïna**, que ho fou fins al 1814. Les restes del noble i la seva muller estan a l'**Església de Sant Bartomeu i Santa Tecla**.

Al voltant del **Castell** s'organitzà el nucli urbà tot emmurallat. La resta de carrers estaven tancats per portals, això demostra que hi havia una segona muralla. També hi hagué tres torres. **Actualment, al carrer d'en Bosc encara es pot veure una d'aquestes torres i restes de l'antiga muralla.**

En el segle XV **Sitges** era una població important totalment fortificada i amb una gran activitat agrícola, en especial la vinya i el comerç pel **Mediterrani**. **A Vilafranca del Penedès se li concedí l'any 1345, després de demanar l'autorització al rei, el dret a tenir un port comercial a Sitges.** Al llarg del segle XV creix el cultiu de la vinya, sobretot de la Malvasia i va ser una de les primeres poblacions amb un important comerç agrícola, així com també la pesca, encara que no tant.

Casa de Sebastià Sans Bori

Casa de Bartomeu Carbonell i Mussons

Rafael Costa i Molet en la seva carta de **Sitges**, que fou publicada a la **Llumanera de Nova York**, va escriure: *“Aumenta molt la edificació, esborrant-li lo caràcter de poble l’axecarse modernas y esbeltas casas y chalets ahont hi havia humils casetes y quan un entra a la població es sorpren de veure tantes cases grans que aixís per la fatxada com per el mobiliari que’s veu per entre las reixas, revelan un lucso y un acomodo que no’s troban ab tanta abundància en altres poblacions de Catalunya”.*

A finals del segle XVIII al 1778 es va promulgar la **Llei del Lliure Comerç amb Amèrica**. Això va fer que s’obriessin les portes al mercat americà i s’establís un comerç constant amb Amèrica, per aquesta raó molts vaixells i mariners sitgetans es van embarcar cap al nou continent per dedicar-se al comerç i fer la *“carrera d’Amèrica”*, com es deia en aquells temps; així va començar el gran corrent migratori cap a les **Amèriques**. Molts dels emigrants que sortien de **Sitges** varen anar a les costes del Carib, especialment a **Cuba**. Al setmanari *“El Eco”* de **Sitges**, l’any 1904 s’hi podia llegir que **Cuba “es un país que Sitges considera extensió de su término municipal”**. Aquest setmanari va ser fundat l’any 1886 i actualment encara es publica.

Molts d’aquests sitgetans van tornar a casa enriquits, després de molts anys de treball a Amèrica i es van començar a construir luxoses mansions, denominades les cases dels *“americanos”*. Degut a aquest fet **Sitges** cobra una nova visió urbanística, amb la reforma de cases del poble o construcció de noves, amb una arquitectura a la moda imperant, **neoclàssica i modernista** i que ha conformat la personalitat arquitectònica típica de **Sitges**. Al novembre de 1879,

La tornada dels *“americanos”* va representar per a **Sitges** un auge, tant arquitectònic com econòmic, ja que amb capital americà es van instal·lar fàbriques tèxtils i de calçat.

A l’actualitat encara es conserven moltes d’aquestes cases construïdes els últims anys del segle XVIII i fins al segle XX. Una d’elles és la casa del rellotge del **Cap de la Vila**, de **Bartomeu Carbonell i Mussons**, obra de l’arquitecte **Ignasi Mas i Morell** que fou construïda l’any 1915 i una altra la de **Sebastià Sans Bori**.

Actualment hi ha una ruta de les cases modernistes on es pot descobrir el treball dels arquitectes de més renom d’aquella època i on es pot gaudir de la decoració de moltes de les façanes, com vidrieres, esgrafiats, ferro forjat, ceràmica etc. Es pot veure, sempre que sigui possible, el **Teatre Prado**, un dels edificis modernistes. **Aquí Santiago Rusiñol** celebrà dues de les seves **Festes Modernistes**. En aquesta ruta també es pot visitar un típic pati blau de Sitges, l’únic que es conserva i que Rusiñol va plasmar en alguns dels seus famosos quadres.

El Pati Blau

Façana Palau Maricel

El 1879 **Sitges** era un lloc per prendre les aigües com a teràpia, també com a seu d'estiueig de molts americans-sitgetans, però amb un difícil accés que es va pal·liar amb **l'arribada del ferrocarril el 1881 i que va afavorir la comunicació amb Barcelona**. Durant el segle XIX **Sitges** va viure una època florent plena de canvis a tots els nivells, socials, econòmics i culturals.

Quan el pintor i escriptor Santiago Rusiñol el 1891 va escollir Sitges per instal·lar-se, es va convertir la vila en un referent cultural del Modernisme. Sitges aleshores va ser lloc de trobada dels escriptors, pintors, escultors i músics, més importants de dins i fora de **Catalunya** convertint-se en un punt de referència del turisme cultural europeu.

Va ser l'any 1909 que propiciat per Miguel Utrillo i Ramon Casas, ambdós amics íntims de Rusiñol, va visitar Sitges Charles Deering, un milionari americà que el 1910 va transformar un conjunt de cases típiques de pescadors al carrer de Fonollar i l'antic Hospital, en el que avui és el conegut Palau Maricel. L'antic **Hospital** havia estat fundat l'any 1326 pel major dom general del rei **Jaume II d'Aragó** i primer **senyor de Sitges**, en **Bernat de Fonollar**, anomenat anteriorment per haver comprat el dret de feu a la **família Sitges**.

Les cases de pescadors i l'antic **Hospital**, un enfront de l'altre, es van unir mitjançant un pont-galeria. La part de mar (**actualment Museu Maricel**), és on la família **Deering** hi tenia les seves habitacions. La part de terra (**Palau Maricel**) va ser destinada a albergar les nombro-

ses col·leccions d'art distribuïdes entre els dos grans espais, el **Saló Blau** i el **Saló Daurat**, ideats com a salons de reunió.

Deering va tornar al seu país el 1921, enduent-se una part important de la seva col·lecció. Actualment, podem veure, on va ser el vestíbul de la residència dels **Deering**, (**Museu Maricel**), els plafons de tela originals del pintor **Josep Ma. Sert**. **Aquestes pintures se les va endur Deering quan va marxar al seu país, però posteriorment el doctor Pérez Rosales, les va adquirir el 1968, i les va retornar al seu lloc original**.

En l'actualitat el **Palau Maricel** amb els seus salons **Blau** i **Daurat**, junt amb les terrasses amb magnífiques vistes al mar, s'utilitzen per fer-hi diferents activitats; recepcions, casaments, congressos, concerts, conferències i exposicions. Al costat de mar, com hem dit, està ubicat el **Museu Maricel**, que com vàrem poder veure en la visita de l'Institut, albergà diverses col·leccions molt importants, de diferents èpoques: d'art medieval, marinera, de pintura i escultura.

Com a edifici emblemàtic i significatiu de Sitges no ens podíem deixar l'església de Sant Bartomeu i Santa Tecla, situada al centre històric de la població, dalt del promontori de la Punta, des d'on s'albira una bella vista del passeig i del mar. Fou construïda el segle XVII i reconstruïda posteriorment en diferents moments al llarg de la història. De la seva façana, orientada mirant a la platja de la **Fragata**, es pot destacar la majestuosa torre campanar. Va ser declarada **Monument Històric-Artístic** l'any 1962.

Carrer de la Devallada

També cal mencionar el **Museu Romàntic, "Can Llopis"**, que està situat dins d'una casa de finals del segle XVIII i principis del XIX, d'estil neoclàssic, de formes elegants i amb un pati central de tradició mediterrània. El darrer membre de la família **Llopis** va cedir la casa a la **Generalitat de Catalunya**, l'any 1935. El **Museu Romàntic** es va inaugurar el 1949 i s'hi poden veure entre d'altres una sèrie de diorames amb diferents episodis de la vida al segle passat i tradicions populars catalanes i la col·lecció de nines de diferents països, de l'artista i escriptora **Lola Anglada**, que reuneix més de quatre-centes peces de diferents èpoques.

La família Llopis, d'origen mariner, va emparentar amb una família amb propietats rurals, **la família Falç**. Per aquesta raó els **Llopis** es van dedicar al comerç de les vinyes, elaborant en el seu celler la **Malvasia Llopis**, que va ser exportada a diferents països d'Amèrica.

I lligant la història, no podem parlar de Sitges sense anomenar la famosa Malvasia que tanta importància va tenir en el desenvolupament del comerç d'aquesta vila.

Església de Sant Bartomeu i Santa Tecla

S'han plantejat diferents hipòtesis sobre com va arribar a **Sitges la Malvasia**, una d'elles és que els croats la portessin a la vila després de les seves lluites, sobre el segle XIV. L'historiador sitgetà **Josep Carbonell**, ja va plantejar aquesta teoria, donat que el senyor feudal de **Sitges**, **Bernat de Fonollar (fundador de l'antic Hospital)**, va ser **cavaller hospitaler** i hi havien altres sitgetans que també ho podien ser. També es donà la suposició que algun comerciant genovès o venecià i per què no, algun comerciant o mariner sitgetà, en alguns dels seus viatges a **Grècia**, **(que ja des de temps remots exportava vins per tota la Mediterrània)**, portés la malvasia elaborada i alguns esqueixos de ceps, sobre el segle XIV o XV i al plantar-los a la vila començés el gran comerç de **Malvasia per tot Europa**, que va assolir una gran popularitat, tenint en compte que a **Sitges** ja hi havia força experiència amb vinya i el comerç de la mateixa. **A Catalunya ja es coneixia la vinya arrel del comerç amb els grecs establerts a Empúries**. S'han trobat premses de vi del segle VII A.C. A **Sitges** a l'època romana el vi era un dels productes importants del Penedès.

Il·lustració realitzada per l'empresa Bodegues Robert que vol representar, segons la llegenda, l'arribada a Sitges de la Malvasia, portada pels almogàvers des de Grecia

Quadre de Marià Fortuny, Escena dels Almogàvers II, 1856

La llegenda més estesa és la que un almogàver sitgetà, participant de les conquestes catalanes a l'Orient, va portar esqueixos per plantar els ceps per tal de produir el vi que ell havia tastat en el seu pas per Grècia, en un servei a l'emperador de Bizanci, a la península de Monembassia, de la qual rebé el seu nom la Malvasia. Aquesta població en l'època medieval va arribar a tenir cinquanta mil habitants, estant fortament emmurallat. Els almogàvers, pel que consta, van fer bastantes barrabassades per aquells indrets, ja que eren guerrers de pura soca-rel, molt combatius i ferotges al crit de *"Desperta ferro!"*

El nom de Malvasia, com hem dit, prové de Monembassia, ja que el vi agafà el nom del port d'on s'exportava, però amb el temps els comerciants venecians van romanitzar el nom, que va derivar fins al nom de Malvasia de l'època actual.

A un inventari de Santa Bàrbara dels Gassons, al segle XV, es va trobar una premsa nova. *"per prensar lo vi grec"*. Aquesta és la dada més antiga que es coneix de la Malvasia de Sitges.

En una carta de Sebastià Sans Bori dirigida a S. Rusiñol li diu: *"Ab los trinxeries i altres coneguts parlen sovint de tu. Demanan sempre noves del que fas o deixas de fer en la terra de la Malvasia"*. Això testifica que la vila de Sitges se l'identificarà molt de temps amb aquest vi licorós.

I acabant aquest recorregut per Sitges, arribem a l'època actual, en què la vila, digna hereva del seu passat, ha sabut conservar les seves tradicions i arrels històriques, amb un important patrimoni artístic i alhora ofereix una població amb intensa vida cultural i una àmplia oferta d'oci. **En fi, una vila cosmopolita amb un gran prestigi com a referent turístic. Tot això, afegit al magnífic entorn marí i paisatgístic de què gaudeix, fan de Sitges una de les viles de Catalunya, amb més visitants d'arreu del món.** ☐

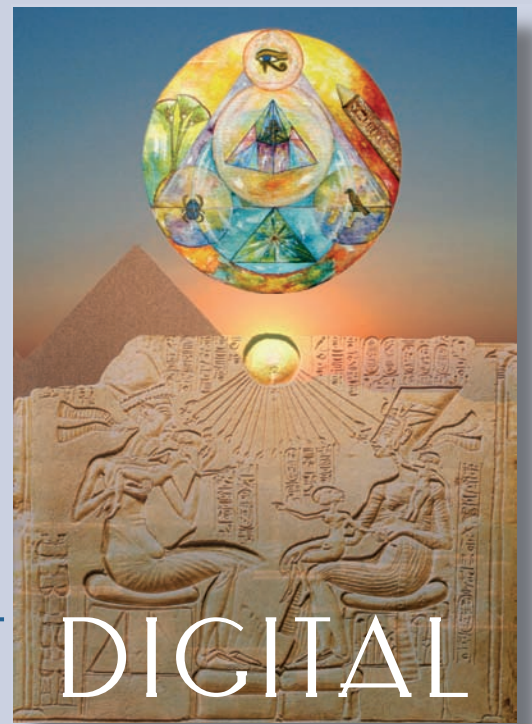
Bibliografia: Patronat de Turisme de Sitges. - Arxiu Històric de Sitges. - Ajuntament de Sitges.

Monembassia, Grecia

Actualment Monembassia és una localitat amb molt poca població, però molt turística, digna de ser visitada i admirar les seves restes arqueològiques, les muralles que envolten la part alta de la població i la bella església d'Agia Sofia del segle XIII. El seu nom vol dir *"una sola entrada"*, ja que el mot *"mon"* o *"moni"* vol dir una sola, única i *"embassis"*, entrar a. Potser aquest nom es deu a què l'única via d'entrada és la calçada estreta que lliga la roca al continent.

EXPOSICIÓ D'ART DIGITAL

El passat 21 d'octubre i coincidint amb la visita de l'Institut a Sitges es va inaugurar a la Sala Estudi Vidal, situada dins d'una antiga casa i amb un magnífic entorn medieval, a l'emblemàtic carrer d'en Bosc, una exposició d'Art Digital, de la nostra companya Lluïsa Goberna, membre de la UNIO D'ARTISTES, de l'Institut.

Els quadres exposats són creacions digitals sobre suport de tela (tècnica giclée) a partir d'obres originals a l'oli, acrílic, i aquarel·la, de la mateixa autora.

Durant els 15 dies que va romandre oberta l'exposició, va causar en el diferent públic que la va visitar, una molt bona acollida, per l'originalitat, qualitat i sobre tot la creativitat de les obres. **Ressaltant el domini en la plasmació dels colors i els temes amb un sentit simbòlic i místic, tan personal de l'autora.** ☐

Els passats 29, 30 de setembre i 1 d'octubre de 2006 es va celebrar la **XXX TROBADA MUNDIAL DE PENYES BARCELONISTES**, a la vila de Sitges.

En aquesta Trobada de les Penyes Barcelonistes es van reunir 200 penyes de tot el món, (Europa, Àfrica, Amèrica (nord i sud) i Àsia). En total 3000 penyistes durant aquests tres dies.

PROGRAMA D'ACTES

Es van fer un gran nombre d'actes, dels quals en citarem els més representatius.

Col·loqui i Audiovisual dels «50 anys del Barça a Europa». Es va comptar amb la presència d'exjugadors i van assistir-hi uns 500 penyistes.

Cercavila pels diferents carrers de la vila fins arribar a **La Fragata** on les autoritats van fer diversos parlaments, (*el President del FCB i l'Alcalde de Sitges*) i posterior lliurament de records de la trobada a totes les penyes, **homenatge a la Penya de Manresa i al ex President del FCB Agustí Montal** per realitzar la 1^a.

XXX TROBADA MUNDIAL DE PENYES BARCELONISTES

Trobada Mundial. El pregó oficial va ser a càrrec del "*Tricycle*", el grup de prestigi i reconeixement internacional, així com la inauguració del monòlit de la trobada. Aquí es van reunir 1.500 penyistes.

Festa "Trobada Barcelonista" retransmissió en pantalla gegant **At. Bilbao – FCB**, amb espectacles, música, castell de focs, etc. Aquesta Festa va comptar amb la presència de 1.000 penyistes.

Congrés de penyes a l'Auditori de l'Hotel Melià Sitges, 1250 penyistes.

I per últim, per fer la cloenda, es va fer un Dinar de Gala amb les penyes assistents al Saló Tramuntana de l'Hotel Melià Sitges, amb l'ac-

XXX TROBADA MUNDIAL DE PENYES BARCELONISTES

HISTÒRIA DE LES TROBADES

tuació de la cantant "*Beth*" en el fi de festa, cantant molt coneguda i apreciada entre els barcelonistes, ja que havia actuat en altres actes del **Barça**. Hi van assistir 1200 penyistes. **Aquesta XXX Trobada va ser tot un èxit.**

La primera Trobada es va celebrar el dia 16 de juliol de 1972 a **Montserrat**, organitzada per la **Penya Blaugrana de Manresa** per commemorar el 15è aniversari de la seva constitució. Òbviament la seva celebració va ser un fet extraordinari en aquell moment, ja que tenia poques possibilitats de ser aprovada pel **Govern Civil** de l'època. Tot i així, **Josep Juncadella**, llavors president de la **Penya Blaugrana de Manresa**, va iniciar els tràmits per a la seva organització.

Després de moltes negociacions, i de posar de manifest que la **Penya** comptava amb l'autorització de **l'Abat Cassià Maria Just** per fer-la a **Montserrat**, es va pactar amb el **Govern Civil** una autorització amb data re-

troactiva, que va permetre als **barcelonistes manresans** organitzar la primera Trobada de Penyes Barcelonistes a **Montserrat**.

El 16 de juliol de 1972 va despertar amb la visió de quatre senyeres a la muntanya de Montserrat, col·locades pel Centre Excursionista de la Comarca del Bages. Els sentiments catalanistes van estar presents durant tota la jornada, i els actes es van desenvolupar amb absoluta normalitat. La missa, ofrena i els esbarts van omplir tota la diada.

Amb el pas del temps la Trobada Mundial de Penyes Barcelonistes ha influït molt en les penyes blaugranes i en els barcelonistes, convertint-se en la trobada social més important del calendari 'culé'.

Totes les penyes que l'han organitzat, juntament amb les seves ciutats, han volgut oferir als barcelonistes assistents el millor d'elles mateixes, i ho han aconseguit perquè totes han estat a l'alçada de les expectatives que havien generat. Totes han assolit l'objectiu final, que no és altre que la profundització en els sentiments blaugrana i en la convivència entre tots els barcelonistes.

Paraules de Jordi Baijet, Alcalde de Sitges:

Com a **alcalde de Sitges** vull agrair i felicitar la feina de totes les persones que han treballat desinteressadament per fer realitat que la **XXX Trobada Mundial de Penyes es realitzi a Sitges i a tots el membres de la nostra Penya Barcelonista per celebrar els seus primers 30 anys d'existència.**

Paraules de Joan Laporta, President del F.C. Barcelona:

En aquesta ocasió és la **Penya Barcelonista de Sitges** la que ens convida a tots a trobar-nos en aquesta vila catalana de la comarca del **Garraf**, que tanta significació té a la vida del barcelonisme. **Sens dubte Sitges s'esdevé un marc molt adient pel que representa la màxima expressió dels actes i encontres del món penyístic i associatiu del F.C. Barcelona.**

A SITGES

Paraules de Jordi Abellán, President de la Penya Barcelonista de Sitges:

Ara fa sis anys que la **Penya Barcelonista de Sitges** va organitzar la **Primera Trobada de Penyes Barcelonistes de Catalunya**. En aquell moment la marxa del **Club** i del nostre primer equip eren ben diferents de l'actual. Avui, algunes coses han canviat. **Això ens obliga a organitzar una Trobada que estigui a l'altura dels nous temps que vivim i que signifiqui un èxit més al voltant del F. C. Barcelona.**

Grans rutes

Viatge a l'Àsia Central

La Ruta de la Seda i les caravanes

El Castell de Buda, Budapest

Per Mª Lluïsa Pujol
Periodista

La segona ruta de viatges que presentem en aquesta secció de grans rutes i que es va iniciar en l'anterior Cartulari amb un creuer per l'Àrtica és la que vaig fer l'any 1999: la Ruta de la Seda o antiga ruta de les caravanes. Una història fascinant plena de conquestes militars, exploradors aventurers, grans pensadors i caravanes que recorrien perillosos deserts, muntanyes i estepes. L'única ruta que comunicava l'Est i l'Oest. Fins al segle XV no es van descobrir rutes alternatives per mar per arribar a l'Àsia.

Noms històrics com l'Alexandre el Magne, Marco Polo, Genghis Khan i Tamerlan estan estretament vinculats a la Ruta de la Seda, que l'any 100 A.C. comunicava l'Est i l'Oest. Els europeus van conèixer especialment aquesta ruta a través de Marco Polo i les seves aventures en els seus viatges per l'Àsia Central cap a la Xina, que van ser detalladament narrades en el llibre de les maravelles, on es relata les enormes riqueses existents a l'imperi de Kulai Khan, descendent del temible Genghis Khan, que va conquerir amb els seus descendents un imperi que inclou la Xina, Mongòlia i tota l'Àsia central, i que ha estat el més gran conegut fins al moment.

Al llarg de 12.000 kilòmetres, la principal artèria comercial en el món va ser punt d'unió d'algunes de les civilitzacions més importants que han existit: la Xina, Mongòlia, Índia, Pèrsia, Roma, Grècia, Bizanci, Mesopotàmia i Egipte. De la mateixa manera que comerciants, viatgers i mercaderies (seda, porcellanes, pells i altres productes d'Àsia) van creuar aquesta ruta, també va servir de vehicle per difondre diferents cultures, art, filosofies i creences, com el Budisme, Islam, Cristianisme, Zoroastrisme i Confucionisme. Tanmateix grans descobriments xinesos com la pólvora i el paper van arribar a Europa per aquesta via.

El nostre viatge és un recorregut per part de la mítica ruta –ja que no vam arribar a la Xina– que es va iniciar en un país centreeuropeu que sempre ha estat porta entre Orient i Occident: **Hongria** i, més concretament, en la seva capital, **Budapest**, envaïda i destruïda pels bàrbars mongols el 1241. Aquí es barregen cultures i tradicions de l'Europa occidental amb l'Europa oriental. De **Budapest** vam sortir en tren en direcció a **Kiev (Ucraïna)**. La ciutat està plena de belles esglésies ortodoxes amb les seves típiques cúpules daurades. **Kiev**, considerada mare de l'antiga Rússia, va ésser en l'època en què va ser la seva capital, una de les ciutats més riques d'Europa on totes les arts florejavien. L'antiga Rússia va ser l'únic país europeu que va tenir frontera amb l'imperi mongol. **La Catedral d'Hagia Sophia és la principal joia de l'antiga arquitectura bizantina i rusa.** Construïda en el segle XI, representa l'explendor del barroc ucraïnès. A l'interior es troba el sarcòfag del **Gran Príncep Yaroslav el Savi**, un personatge remarcable en els inicis de la història russo-ucraïniana.

Parlament de Budapest

La perla del Mar Negre

Amb un avió d'hèlix vam iniciar el vol cap a Odesa, la perla del Mar Negre. A diferència de Kíev, més ortodoxa i eslava, Odesa té una arquitectura més neoclàssica, italiana i francesa, fet que la converteix en una ciutat única dins d'Ucraïna. El vaixell Caledonian ens va portar a Istanbul travessant la Mar Negra. L'entrada per mar amb els primers raigs de sol del dia ens va permetre gaudir d'un paisatge d'una bellesa exòtica singular. Davant els nostres ulls s'obria una magnífica ciutat que va ser capital dels imperis romà, bizantí i otomà. **És la ciutat dels turons i les mil i una mesquites on destaquen els minarets de la mesquita Blava, la de Soleiman el Magnífic i l'antiga Catedral de Santa Sofia, on es conserven encara dues columnes del temple del rei Salomó, i és pont entre Europa i Àsia.** Destaquen els tresors del Palau Tokapi, els seus carrers plens d'activitat, el gran basar, les alfombres, l'art, etc.

El nostre desig era continuar el nostre viatge per terra fins a l'Iran però ho vam deixar córrer pels problemes de te-

rorisme existents a la zona del Kurdistan. Vam agafar un avió fins a Teheran, una ciutat moderna, amb molta pol·lució, que no té l'atractiu d'altres típicament orientals. Iran està ubicada en l'antiga Pèrsia i té llocs de gran passat històric com Persèpolis, del Rei Darío, i ciutats amb gran encant com Isfahan o Shiraz, on els grans herois són els seus poetes. L'admiració i el respecte envers ells es tradueix en magnífics mausoleus ubicats en jardins molt cuidats on s'aixequen gran varietat de flors que aporten un gran colorit. Iran també és el país on estava l'imperi Parto, que va ser el que va aturar l'expansió per orient de l'Imperi romà.

Durant la nostra estada a l'antiga Pèrsia vam visitar Tabriz, una zona àrida maltractada pels nombrosos terratrèmols que ha viscut; un manantial a Konovan, a prop de Tabriz, on les cases formen part d'unes impressionants muntanyes; el nord del país, dotat d'un paisatge totalment diferent, ric en plantacions d'arròs, te i vegetació abundant i cultius de síndries, melons i amb una gran varietat de fruites.

Mausoleus dedicats als seus poetes, Iran

dues cultures diferents tant religiosa como ètnica. **Els quatre països que atravessem (Turkmenistan, Uzbekistan, Kirgüizistan i Kazastan) tenen entre si diferències.** Mentre els turkmanos estimen i cuidan amb devoció els cavalls, els kazans els incorporen a la seva dieta alimentària essent un dels plats més estesos. A Turkmenistan, podem descobrir grans capitals d'imperis desapareguts com **Old Nisa i l'Antiga Merv.** A **Uzbekistan ciutats esplèndides amb gran magnificència i monuments com Samaranda, i a**

Vam fer parades a **Abar-e-Andabaris, Sari, Chalus** i vam seguir la ruta del **Mar Caspi** en direcció a la ciutat **Santa de Mashad**, punt de trobada dels islàmics més radicals. En general, vam tenir l'oportunitat de descobrir po-

Kazastán encara tenim l'oportunitat de veure als primers protagonistes d'aquestes rutes en manades: **els camells.**

Mashad, Iran

bles, paisatges, parcs, i el més important, la seva gent, hospitalària i disposada a ajudar-nos durant el nostre camí. Iran, com Pèrsia, era pas de les caravanes i formava part de la ruta de la seda i de les espècies.

Descendents soviètics i mongols

Després d'Iran ens vam adentrar als països de l'Àsia Central. Vam iniciar la ruta per les nacions que havien estat sotmeses al règim comunista de la Unió Soviètica fins al 1991 i que ara estan recuperant les seves tradicions i cultura abans de l'entrada de la influència russa, que va intentar aniquilar-les. En aquests països conviuen els descendents dels soviètics i els dels nadius d'aquests llocs, majoritàriament de raça mongol. És la convivència pacífica de

Per arribar a la frontera de **Turkmenistan** vam haver d'agafar un autobús en molt mal estat, en el que també viatjaven alguns animals de granja, en el que ens vam ficar com vam poder amb totes les maletes. Quan vam arribar-hi, un senyor de negocis iranià ens va convidar a pujar amb ell en un jeep privat que l'esperava. **Crec que la seva amabilitat va ser en part perquè jo anava vestida com una musulmana, tapada de negre de dalt a baix, la qual cosa el va emocionar.** Quan vam arribar al lloc previst ens vam acomiadar de l'empresari iranià, qui ens va lliurar una tarja seva per si teníem cap problema. Sortosament no va ser necessari. En aquest punt ens esperava el conductor i guia que ens va portar fins **Asgabat**, la capital del país, una ciutat oriental monumental completament nova, amb el tipisme de la seva gent, l'art de les catifes i amb 50° de temperatura en el mes de juliol. Allà es troba una gran mesquita, còpia de la **Blava d'Estambul.**

Porta de la Llibertat, Teheran

Asgabat capital de Turkmenistán.
Mesquita

Restes de l'Antic Merv

Zaratustra en el segle VII i que aquest va ser el lloc on Sherezade es va inspirar per als contes de "Les mil i una nits". L'Antiga Merv va ser declarada per la UNESCO Patrimoni de l'Humanitat l'any 1999 i el 2000 va entrar a formar part de la llista dels 100 emplaçaments arquitectònics històrics en situació de perill per decisió de l'Observatori de Monuments del Món, llistat en el que continua present a l'actualitat. Entre les runes de Merv podem trobar la Tomba del Sultan Sanjar (segle XII).

La ciutat de les mil i una nits

El món de l'estepa era la font d'inspiració de la decoració de les catifes, un art molt destacat d'aquest poble i font d'important divises. Ocells, plantes, banyes d'animals o rodes solars, eren motius, associats a figures geomètriques, que tenien un significat purament ornamental, tot i que alguns volen veure un sentit sagrat i màgic, i pensen que poden representar, per exemple, el tòtem de la tribu.

A 18 Kms. de la ciutat es troba l'Old Nisa, emplaçament dels reis Partos des del segle III A.C. fins al segle III D.C.

Era una ciutat fortificada que va acollir palaus reials, temples i tombes. La nostra estada al país va incloure també una visita a Mary i les seves rodalies, on es troben les restes de l'Antic Merv, una ciutat oasi de gran rellevància d'Àsia Central sobre la històrica Ruta de la Seda coneguda amb el sobrenom de "La perla de l'Est". Va ser, entre el segle VIII i XIII, la segona ciutat islàmica més important després de Bagdad. En el segle XII Merv va ser durant un curt període de temps la ciutat més poblada del món. **Segons algunes llegendes, Merv va ser fundada pel profeta persa**

A Turkmenistan li va seguir Uzbekistan. Allà vam visitar tres ciutats claus en l'antiga ruta de les caravanes: Bukhara, Samarkanda i Tashkent, capital del país. A Bukhara vam coincidir amb un grup d'espanyols acompanyats per una guia propietària d'una companyia de viatges catalana amb qui vam coincidir posteriorment a Samarkanda. Entre els monuments de Bukhara destaca la gran fortalesa de l'Ark amb més de 2000 anys d'antiguitat, i la mesquita de quatre torres de formes rodones, única en el seu gènere, Chor Minar, que significa quatre minarets.

Mesquita de Sher Dor, Uzbekistan. Samarkanda

Yurtes, vivendes típiques dels nòmades mongols, Kirguizistan

Vam deixar Uzbekistan amb la sensació d'haver viscut un ambient típicament oriental que recordava les descripcions de les ciutats de les mil i una nits, sensació que es va fer més palpable en arribar a Samarkanda, l'autèntica perla de la ruta de la seda. La ciutat acull un complex arquitectònic espectacular anomenat

Registan —es tradueix com “*lloc de sorra*”— on es troben tres grans madrasses: **Ulug Bek, Sher Dor i Tilla Kari.** **Sher Dor té una mesquita molt singular al presentar dos tigres dibuixats en el seu frontal, fet sorprenent tenint en compte que la religió musulmana prohibeix la representació de figures humanes o d'animals.**

Torre de Burana, Kirguizistan

També mereix una atenció especial el **mausoleu de Timur, un dels primers observatoris astronòmics que es van construir.** El nou destí, **Tashkent,** no va ser tan impactant. La capital del país, de construcció típicament soviètica, ha patit diverses vegades la devastadora força dels terratrèmols

La Vall de la Fergana, també coneguda com “*Vall d'Or*”, va ser la part final del nostre viatge per **Uzbekistan.** Les tradicions artesanals més ancestrals formen part de la vida quotidiana d'aquesta àrea constituïda per 6 regions que abarquen tres països d'**Àsia Central.** Cal assenyalar la fabricació de teixits i l'alfareria. La ciutat és molt verda i és, darrere Canadà, la zona amb més arbres per metre quadrat en el món.

Uzbekistan

dència. Hi ha una llegenda sobre la construcció d'aquesta torre i diuen que va inspirar la història de la "Bella dorment". Aquesta torre va ser la primera d'aquestes característiques que es va construir a l'Àsia Central. Tenia una alçada originàriament de 45 metres. A mitjans del segle XV un incendi va reduir el minaret a 24,6 metres.

Durant l'Edat Mitjana la situació geogràfica, social, política i cultural va situar Kirguizistan com un dels principals llocs de la ruta de la seda. Les principals minories ètniques són els russos i els uzbecs. La religió majoritària és l'Islam, tot i que hi ha presència del cristianisme ortodox per la influència russa. La millor manera de conèixer la gent

Per viatjar a Kirguizistan vam sortir en cotxe molt d'hora per arribar a la ciutat d'Osh i des d'allí agafar un avió amb destinació a Bishkek, capital de Kirguizistan. La ciutat té una arquitectura soviètica com la de Tashkent, però més petita, i amb zones que conserven el seu aspecte rural. Vam estar deu dies recorrent el país en companyia d'un grup de periodistes convidats per l'agència de turisme ITMC -subvencionat en part per l'Estat- en col·laboració amb altres empreses turístiques. Vam visitar la vall d'Ala-Archa, a 45 Km. de Bishkek, la Torre de Burana, un monument arquitectònic del segle XI, a 70 Km. de la capital i 12 Km. de Tokmok.

Segons els historiadors i arqueòlegs, aquesta ciutat era l'antiga Karakhanids-Khanate, capital de Balasagun. El mateix Genghis Khan va quedar tan impressionat quan va veure Balasagun, que la va rebatejar Gobilik (ciutat dels Deus). Al costat de la torre, a més d'un museu amb els objectes arqueològics trobats a la zona, hi ha un cementiri amb prop de 80 tombes, acompanyades moltes d'elles per l'efigie del difunt amb els seus trets característics fins al punt de poder distingir la seva proce-

lam, tot i que hi ha presència del cristianisme ortodox per la influència russa. La millor manera de conèixer la gent

Mercat, Kirguizistan

del país, com viu, quins productes tenen, és visitant els seus mercats o basars. El més gran de Kirguizistan es l'Osh Bazar a Biskek. Els punts de venda de carn i peix són coberts i separats per no barrejar olors, però no disposen de cap sistema de refrigeració. El seu preu depèn del color que té, és a dir, dels dies que s'està exhibint i que no s'ha venut.

El país té grans bel·leses, com els canyons de Konorchek, localitzats a 150 Km. de Bishkek, el riu Chu, on es pot practicar rafting, el llac de Son-Kul, un paisatge semblant al de Mongòlia, amb yurtes, vivendes típiques dels nòmades mongols. Es troba a 3.016 metres d'alçada. És el segon més gran del país després d'Issyk-Kul. El llac Issyk-Kul és conegut també com "el mar de Kirguizistan" o "La perla de Tien-Shan".

Efigies cementiri, Kirguizistan

Glacera de Imylchek, Kirguizistan

El seu aspecte és veritablement com el d'una platja. Està a una alçada de 1.607 metres, medeix 182 Km de llarg i 60 Km d'amplada, amb una superfície total de 6.280 Km². **És el segon llac de muntanya més gran del món, per darrere del llac Titicaca, situat als Andes.** Tot i que per falta de temps no vam poder veure en profunditat les ciutats de **Karakol**, **Naryn** y **Tash Rabat** cal dir que són importants poblacions que val la pena visitar i on es pot conèixer amb gent nativa, ara per ara, oberta i amistosa. A **Karakol**, un paradís per fer trekking, destaca la catedral ortodoxa russa, construïda en el segle XVIII, que va destruir un terratrèmol i actualment està totalment reconstruïda.

Tien-Shan: les muntanyes del Yeti.

Cal esmentar també les muntanyes del **Tien-Shan (Himalaya)**, tocant la frontera amb la **Xina**, on existeix un dels pics més alts del món, el **Pobeda**, de més de 7.000 metres d'alçada, i un dels glaciers més llargs del món, el **Imylchek** amb més de 70 km. De llargària. Segons la mitologia en aquesta zona vivia el terrible **Yeti**. Molt a prop, es troba un campament base, a una alçada d'uns 5.000 metres, on vam arribar transportats per un antic helicòpter soviètic. Òbviament no ens vam topar amb el **Yeti**, però si amb un semblant encarnat en el cos d'una dona d'origen soviètic d'importantes dimensions que feia les tasques de cuinera a

la cabana que ens va assignar el guia per passar la nit; no cal dir que va ser la més freda de tot el viatge per manca de calefacció i mantes. Mentre el tracte amb els muntanyistes i excursionistes era atent i amable per part de la dona "**Yeti**" amb nosaltres la marginació va ser total. **A part d'aquesta anècdota situació, la resta del recorregut per Kirguizistan va ser una experiència positiva que ens va deixar molts bons records.**

Monument commemoratiu de la guerra mundial, Kazajstan

Petroglifs, Kazastan

L'última etapa del viatge per l'Àsia Central va ser a **Kazastan**. És el novè país més gran del món en superfície, però pel fet de ser semidesèrtic la població no és proporcional al seu territori, raó per la qual té una densitat de sis persones per kilòmetre quadrat. Vam visitar l'antiga capital **Almaty** -el 1998 va passar a ser-ho **Astana**- on vam veure monuments soviètics commemoratius de la primera i la segona guerra mundial, la nova mesquita d'**Almaty**, la catedral, el parc nacional, les manades de camells, animals claus per travessar la ruta de la seda, els més indicats per la seva constitució física i per la

seva resistència davant la manca d'aigua, i **els petroglifs, que es troben a milers a les muntanyes i zones rocoses d'Àsia Central**. Constitueixen una de les fonts de dades més útils -*apart de l'arqueologia funerària*- sobre aquesta zona estepària, habitada en el passat per pobles de pastors nòmades. Abarquen des dels temps més antics (**Neolític o potser Paleolític**), passant per l'**Edat de Bronze**, l'**Edat de Ferro** i el període túrquic, fins l'actualitat. La majoria dels petroglifs representen animals però també apareixen **símbols, composicions narratives fascinants i figures sorprenents com un ésser humà amb un escafandre que recorda un astronauta**. També vam visitar el **Museu Nacional d'Història** on s'expliquen les conquestes de **Ghenghis Khan** i el seu descendent **Tamerlan**. **Almaty** segueix sent la ciutat més gran i el major centre comercial del país. Acull la principal universitat del país, la **Universitat Estatal de Kazastan (KaGU)** i de molts edificis i oficines de govern, incluent-hi la residència presidencial construïda després del col·lapse de la **Unió Soviètica**. Actualment, és ciutat candidata per a la realització dels **Jocs Olímpics d'hivern de 2014**. D'**Almaty** vam tornar per avió a Barcelona fent escala a Frankfurt.

Durant uns dies la meva ment va ser-hi encara immersa en la ruta de les caravanes o ruta de la seda, nom que per cert el va assignar a mitjans del segle XIX el baró Ferdinand von Richthofen, geòleg alemany ("Die Siedenstrasse" -la Ruta de la Seda). ☐

Kazastan

Escrit de la proposta de la creació del Centre Català de Xile, el dia 26 d'octubre de 1906. Aquest any es compleix el Centenari.

L'any 1990 la Generalitat de Catalunya acordà concedir al Centre Català de Santiago de Xile la CREU DE SANTJORDI, en forma de placa.

El passat novembre els amics **Raimon Clua** i **Carmina Claramunt**, membres de l'Institut i l'Estament, en la seva estada a **Santiago de Xile**, van aprofitar per fer una visita al **Centre Català** d'aquesta ciutat. El **Casal** està ubicat en una casa amb jardí, de planta i pis i amb un **Restaurant** que pertany també a l'Associació, on durant tot l'any s'hi fan demostracions de cuina catalana.

Van ser rebuts pel Sr. **Fernando Yáñez Torres**, el 19 de novembre, també varen poder contactar amb dues senyores, membres del centre, que s'ocupen del **Benestar Social**. El Sr. **Yáñez** els va ensenyar totes les dependències on es fan els diferents actes. En el pis superior de la casa hi ha dues sales, molt ben equipades, una més gran, amb pantalla per a projeccions, també per reunir-se per veure els partits del **Barça** i on un cop a la setmana hi canta una coral. A l'altra sala, més petita (**Sala Pau Casals**), és on es fan les reunions. Al **Centre** s'hi fan alhora diverses activitats culturals i d'oci.

Van ser molt amables en atendre'ls en dia festiu, ja que era diumenge, i en ensenyar-los tot el Centre. Des d'aquestes pàgines els agraïm les seves atencions.

Josep Maria Queraltó rep el premi El Cinèfilm en el I Festival Memorigame

Josep Maria Queraltó, de la Col·lecció Josep M. Queraltó de cinema, va rebre el 16 de novembre passat el Premi El Cinèfilm en el marc del I Festival Memorigame. "Películas de hoy con imágenes de ayer", celebrat a Reus del 17 al 25 de novembre. El guardó se li va concedir per la seva tasca d'investigació, restauració i classificació del patrimoni cinematogràfic. A l'acte van assistir el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Reus, el director del Festival Memorigame i el director de la revista El Cinèfilm, entre altres personalitats de la cultura i la societat catalana. Cal mencionar també un convidat d'última hora de l'altre costat de l'Atlàntic, el Sr. **Groucho Marx** que va amenitzar l'acte.

LAS VELAS
— DE —

Mariam®

*Fabricación de todo tipos de velas
y velones, siguiendo el método,
artesanal en toda su elaboración.
Máxima calidad en todas las
materias primas.*

Artesanía,
Tradición y
Sabiduría

CERERA MARYAM, S.L. Polígono Industrial Can Castells
CL/ Juan de la Cierva, 8 d, - 08420 - Canovelles - Barcelona
(SPAIN) telf. (☎34) 93 840 02 39 fax.(☎34) 93 840 13 04

Asesoría Fiscal, Contable y Seguros Generales

José María Manubens Guillamón

Calle Camí Ral, 389 2º
08301 Mataró (Barcelona)
Teléfono 93-796-48-36

e-mail jmmanubens@hotmail.com

SALVADOR DALÍ

ESCUPTOR

*Elefant Còsmic. Bronze fos a la cera perduda. Obra original de Salvador Dalí.
Pertanyent a la col·lecció Clot i creat al voltant de 1970.*

*La Sala Güell, situada a l'edifici del Reial Cercle Artístic, Palau Pignatelli,
C/. Arcs n.º 5 de Barcelona. Presenta la mostra "Dalí escultor".
Una ocasió única de contemplar obres procedents de varies col·leccions privades.*